

Izviđaštvo - pokret za mlade

Grgurević, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

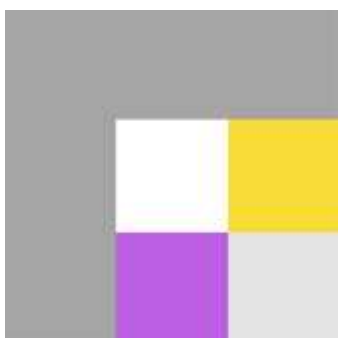
2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Education / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:141:347775>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-30**

Repository / Repozitorij:

[FOOZOS Repository - Repository of the Faculty of Education](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
DISLOCIRANI STUDIJ U SLAVONSKOME BRODU

Marija Grgurević

IZVIĐAŠTVO – POKRET ZA MLADE

DIPLOMSKI RAD

Slavonski Brod, 2016.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
DISLOCIRANI STUDIJ U SLAVONSKOME BRODU
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

IZVIĐAŠTVO – POKRET ZA MLADE

DIPLOMSKI RAD

Predmet: Prirodoslovlje

Mentor: izv. prof. dr. sc. Irella Bogut

Student: Marija Grgurević

Matični broj: 2218

Modul: Razvojni (A)

Slavonski Brod, srpanj 2016.

*Zahvaljujem mentorici izv. prof. dr. sc. Irelli Bogut
na pomoći i savjetima tijekom izrade diplomskog rada.
Zahvaljujem učiteljicama Marini Sudarević, Antoniji Wurzburg,
Snježani Bašić, Dariji Kralj i Marijani Vuković
koje su mi omogućile provođenje istraživanja u njihovim razredima.*

*Posebno zahvaljujem svojim roditeljima
na ljubavi, požrtvornosti, razumijevanju i podršci
koju su mi pružili tijekom cijelog školovanja, a i života.
Bez vas ne bih bila ovdje gdje jesam. Hvala vam što ste vjerovali u mene.*

SAŽETAK

Djeca i mladi provode većinu svog vremena na sjedilački način igrajući se na računalu. Trebamo ih usmjeriti kako bi korisno iskoristili svoje slobodno vrijeme. Izviđaštvo je izvrsna prilika za to.

Ono razvija tjelesne, emocionalne, intelektualne, socijalne, društvene i duhovne vještine kojima odgaja odgovorne i aktivne građane zajednice. Važno je osvijestiti učenike, učitelje, roditelje, ali i cijelu zajednicu o koristima izviđaštva.

Cilj je diplomskog rada bio istražiti razloge slabe uključenosti izviđaštva u život učenika i škole, osvijestiti čitatelja kako izviđaštvo i u današnjem suvremenom svijetu ima veliku važnost te ga potaknuti na uključivanje.

Ključne riječi: izviđaštvo, priroda, kretanje, izvannastavne aktivnosti, izvanučionička nastava.

SUMMARY

Children and the young spend most of their free time sitting and playing on the computer. We need to guide them towards using their free time more efficiently. Scouting is an excellent opportunity for that.

It develops motory, emotional, intellectual, social and spiritual skills which nurture responsible and active citizens of the community. It is important to raise awareness in students, teachers, parents, and the whole community about the benefits of scouting.

The goal of this thesis was to explore reasons of low involvement of scouting in the life of students and schools, raising awareness of readers in ways that scouting can even in this contemporary world, be of benefit for the students and encourage them to take part in it.

Key words: scouting, nature, motion, outdoor activities, outdoor class.

Sadržaj:

SAŽETAK.....	V
Summary	V
1. UVOD.....	7
2. POJAM IZVIĐAČA	8
3. POVIJEST IZVIĐAŠTVA	10
4. IZVIĐAČI U HRVATSKOJ.....	11
5. ZNAKOVLJE, CEREMONIJE I OBIČAJI U SAVEZU IZVIĐAČA HRVATSKE	14
6. ZNAČAJKE PSIHOFIZIČKOG RAZVOJA DJECE	17
6.1. Razdoblje srednjeg djetinjstva	18
6.2. Razdoblje predadolescencije	19
7. METODE I OBLICI RADA U IZVIĐAŠTVU.....	20
8. VRIJEDNOSTI IZVIĐAŠTVA.....	22
8.1. Tjelesna aktivnost.....	23
8.2. Rad	24
8.3. Izviđaštvo u prevenciji socijalno neprihvatljivih ponašanja	25
8.4. Ekološka osviještenost	26
9. IZVIĐAŠTVO U NASTAVNIM PREDMETIMA	26
9.1. Izviđaštvo i međupredmetna tema Građanski odgoj i obrazovanje	27
9.2. Izviđaštvo i Hrvatski jezik	27
9.3. Izviđaštvo i Matematika.....	28
9.4. Izviđaštvo i Likovna kultura, Glazbena kultura.....	28
9.5. Izviđaštvo i Priroda i društvo	29
9.6. Izviđaštvo i Tjelesna i zdravstvena kultura.....	29
10. IZVIĐAŠTVO U IZVANNASTAVNIM AKTIVNOSTIMA	34
10.1. Slobodne aktivnosti.....	34
10.2. Važnost izvanučioničke nastave i boravka u prirodi.....	36
10.3. Izvannastavna aktivnost „Mali izviđači“	38
10.4. Učiteljske kompetencije	39
10.5. Otvorenost škole.....	39
11. METODOLOGIJA	40
11.1. Ciljevi istraživanja	41
11.2. Uzorak istraživanja.....	41
11.3. Postupak prikupljanja podataka	41
12. REZULTATI I RASPRAVA.....	42
12.1. Istraživanje s učiteljima.....	42
12.2. Istraživanje s učenicima	47
13. ZAKLJUČAK	52
LITERATURA.....	55
PRILOZI.....	57

1. UVOD

Živimo u vrijeme kada roditelji zbog posla, užurbanosti i tehnologije sve manje vremena i pažnje posvećuju vlastitoj djeci. Djeca i mladi zato većinu svog vremena provode na sjedilački način u zatvorenim prostorima igrajući se na računalu. Posljedice su slabije razvijene društvene vještine te razni zdravstveni problemi. Djecu treba odmalena učiti pravilnoj prehrani, tjelovježbi i uživanju u prirodi. Slobodno vrijeme ima veliku ulogu u tome.

Slobodno je vrijeme djece i mladih odrednica koja ih prati kroz školovanje te način na koji mogu pokazati svoja znanja, vještine i sposobnosti. Često ih način provođenja slobodnog vremena usmjerava u budući profesionalni poziv.

Izviđaštvo je jedan od načina provođenja kvalitetnog slobodnog vremena. Moramo prihvatiti činjenicu da je gotovo vrijeme održavanja nastave na tradicionalan način. Treba otvoriti škole prema obitelji, zajednici, stručnim suradnicima, volonterima... Izviđaštvo razvija tjelesne, emocionalne, intelektualne, socijalne, društvene i duhovne vještine kojima odgaja odgovorne i aktivne građane zajednice. Istraživačkog i praktičnog rada te boravka u prirodi, nažalost, još uvijek nedostaje u našim školama, a izviđači upravo to nude. Izviđaštvo se prilagođava vremenu, mjestu i potrebama sudionika te ih osposobljava za život. Dok u ostalim državama svijeta djeca i mladi s velikim entuzijazmom i željom žele postati izviđači, oni u Hrvatskoj, nažalost, o izviđačima doznaju najviše iz filmova. Upravo je to bio motiv za istraživanje ove teme i pisanjem ovog rada - osvijestiti čitatelja kako izviđaštvo i u današnjem suvremenom svijetu ima veliku važnost te ga potaknuti na uključivanje.

Ciljevi su istraživanja bili pismenom anonimnom anketom učitelja razredne nastave i učenika trećih i četvrtih razreda osnovne škole saznati razloge slabe uključenosti izviđaštva u život učenika i škole.

2. POJAM IZVIĐAČA

Izviđaštvo (skautizam) je pokret za uravnotežen život mladih s prirodom koji pridonosi njihovom tjelesnom, emocionalnom, intelektualnom, socijalnom, društvenom i duhovnom razvoju. Veliki se naglasak stavlja na odgoj odgovornih građana i članova zajednice. (Ličina, Prskalo, 2007)

Izviđaštvo je, prije svega, odgoj za život, zatim međunarodni pokret za mlade, korisna zabava, izazov za odrasle, poseban način života te nepolitički i nevladin pokret.

Izviđaštvo nadopunjuje školske i obiteljske aktivnosti koje se u školi i obitelji ponekad ne mogu ostvariti (zbog nedostatka vremena, nedovoljnog znanja, iskustva...). Izviđaštvo potiče istraživanje, otkrivanje, znanje, rad, snalažljivost, maštu, empatiju, brigu za sebe, druge, zajednicu, prirodu. Ono uči učenike životu izvan učionice gdje je naglasak na iskustvenom, istraživačkom učenju. Povezuje mlade iz svih krajeva svijeta neovisno o gospodarskoj, kulturnoj i političkoj razvijenosti koji žele djelovati u skladu s ciljevima izviđaštva, bez obzira na spol, boju kože, podrijetlo, vjeru. Omogućuje mladima korisno i svrhovito provođenje slobodnog vremena. (Ličina i Prskalo, 2007)

U izviđačima djeluju i odrasli pomažući mladima. Na taj način dolazi do spajanja generacija te do međusobnog boljeg razumijevanja i djelovanja. Mladi i odrasli stječu iskustva koja im pomažu u vlastitom razvoju. „Čitav život je jedno veliko zajedničko događanje djece i odraslih.“ (Matijević i Radovanović, 2011:171) Iako je izviđaštvo nepolitički i nevladin pokret, pridonosi razvoju lokalne sredine, nacionalne, ali i međunarodne zajednice. Kada se govori o posebnom načinu života, govori se o duhovnoj, društvenoj i osobnoj dimenziji. Duhovnom dimenzijom mladi shvaćaju da postoji nešto više i značajnije od samog materijalnog zadovoljstva. Društvena dimenzija uči međusobnom poštovanju ljudi, ali i same prirode. Stavljajući naglasak na prirodu razvija se svijest da se priroda ne smije uništavati kako se ne bi poremetio njezin sklad. Pokret uči poticanju tolerancije, mira, razumijevanja i suradnje među ljudima bez obzira na spol, rasu, podrijetlo, vjeroispovijest. (Ličina i Prskalo, 2007) Osnivač izviđaštva, Robert Baden Powell, se zalagao za suradnju, razumijevanje i prijateljstvo sa svim državama svijeta. Ta se ideja proširila na sve izviđače. Sama Konvencija za ljudska prava i temeljne slobode govori o tome. Opća zabrana diskriminacije glasi: „Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status“

([http://www.zakon.hr/z/364/\(Europska\)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda](http://www.zakon.hr/z/364/(Europska)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda), preuzeto 30. svibnja 2016.)

Osobna je dimenzija usmjerena na razvijanje svijesti za osobnom odgovornošću i preuzimanjem inicijative. (Ličina i Prskalo, 2007)

Ove se dimenzije mogu usko povezati s trima temeljnim načelima izviđačkog pokreta: „Dužnost prema Bogu“ (duhovna dimenzija), „Dužnost prema drugima“ (društvena dimenzija) i „Dužnost prema samome sebi“ (osobna dimenzija) te ih, iz toga razloga, neću dodatno objašnjavati. Ulaskom u Svjetsku organizaciju izviđačkog pokreta, ta su načela postala sastavnicom izviđaštva u Hrvatskoj.

Uključivanjem u izviđački pokret, djeca i mladi uče o osnovnim pojmovima izviđaštva te načelima na kojima se temelji pokret. Ulaskom, oni uzimaju ime sukladno s dobnom skupinom, daju obećanje ili zavjet te na taj način postaju članovi svjetskog izviđačkog pokreta. (Ličina i Prskalo, 2007)

3. POVIJEST IZVIĐAŠTVA

O počecima nastanka pokreta saznajemo iz nekoliko izvora. U Americi je, 1901. g., prirodoslovac Ernest Thomas Seton osnovao program “Woodcraft Indians” sa svrhom “bratstva, suradnje i svjetskoga prijateljstva” te slobode mišljenja i života u prirodi. (Ličina i Prskalo, 2007) U Engleskoj je, 1907. g., Baden Powell okupio 22 dječaka u izviđačku skupinu i odveo ih na prvo logorovanje na otok Brownsea u Dorsetu (Ujedinjeno Kraljevstvo). Taj se događaj smatra službenim početkom izviđaštva u svijetu, a Robert Baden Powell se smatra osnivačem svjetskog izviđačkog pokreta. (Ličina i Prskalo, 2007)

Baden Powell je bio časnik engleske vojske 30 godina. Zahvaljujući bogatom iskustvu, primijetio je osobine koje, po njemu, čine vrhunskog vojnika. On smatra da su to „hrabrost, odlučnost, samoinicijativa, samostalnost, spretnost i vještina“. (Ličina i Prskalo, 2007:24) Smatra da odgoj mlade osobe tih vrlina zahtijeva pristup u kojem će prevladavati visoki stupanj humanizma, prihvaćanja različitosti i otkrivanje prirode izravnim iskustvom s njom. Vojničko iskustvo, ali i iskustvo s logorovanja ga je dovelo do postavljanja temelja odgojnog rada u izviđaštvu.

Organizacijski je izviđački pokret osnovan dvije godine nakon prvog Baden Powellovoga logorovanja, ali 1907. g. ostaje godina osnivanja pokreta. U samom početku, Savez izviđača je primao samo dječake, tek su se kasnije smjele uključiti i djevojčice. Prva međunarodna smotra izviđača, Jamborre, se održala 1920. g. u Londonu. Upravo je na tom događaju Robert Baden Powell izabran za Glavnog izviđača svijeta. Iako se smotra nastavila održavati sve do danas, jedini je koji je dobio tu titulu. „Nekoliko godina kasnije engleski Kralj Edward VII. dodijelio je Baden Powellu plemićku titulu lord za zasluge u odgoju mladog naraštaja na novim, skautskim temeljima.“ (Ličina i Prskalo, 2007:24)

„Najveći broj nacionalnih skautskih pokreta djeluje unutar *Svjetske organizacije skautskog pokreta* (World Organization of the Scout Movement - WOSM), čije je sjedište u Ženevi.“ (Ličina i Prskalo, 2007:20) WOSM je osnovan 1922. g. u Parizu. (Ličina i Prskalo, 2007)

4. IZVIĐAČI U HRVATSKOJ

Izviđaštvo u Hrvatskoj započinje prije Prvog svjetskog rata entuzijazmom srednjoškolaca koji se kasnije proširio na širu populaciju. Važno je istaknuti profesora Matu Mudrinića koji je napisao knjigu „Rukovođa za hrvatske đačke izletne družbe“, tiskanu 1914. g. Upravo ta knjiga služi za ustrojstvo izviđaštva u Hrvatskoj. Prve su izviđačke grupe u Koprivnici, također, osnovane 1914. g. te su u njima sudjelovali tadašnji gimnazijalci. Izviđačke se grupe zatim osnivaju na Gimnaziji i Učiteljskoj školi u Petrinji. Gimnazijalci u Splitu započinju svoje izviđačko djelovanje 1920. g. Uz profesora Matu Mudrinića, izviđaštvo potiče i akademik Stjepan Matičević. Njihove su se odgojne mjere (učenje i boravak u prirodi s unaprijed postavljenim ciljevima) pokazale učinkovitima te se nalaze u temeljima izviđaštva. (Ličina i Prskalo, 2007)

Savez izviđača Hrvatske je bio članom WOSM-a prije Drugog svjetskog rata. Zbog ratnih okolnosti te podjela na nacionalnoj osnovi u Jugoslaviji, izviđački je pokret prestao s radom tijekom Drugog svjetskog rata. Obnova je pokreta ponovno počela 1950. g. u Zagrebu. U Zagrebu je 1951. g. održan i prvi tečaj za izviđačke voditelje. Savez je službeno osnovan 1952. g. Budući da je izviđaštvo u Hrvatskoj započelo s učenicima i pedagoškim djelatnicima, ne iznenađuje što je i na tečaju također bilo najviše učenika učiteljske škole. Upravo se datum početka tečaja, 19. svibnja, i danas obilježava kao Dan izviđača Hrvatske. Već su se na prvom tečaju primijenile praktične izviđačke metode, znanja i vještine. (Ličina i Prskalo, 2007) „Od tada datiraju i nazivi članova izviđačkog pokreta: poletarci i pčelice, izviđači i planinke, brđani i brđanke.“ (Ličina i Prskalo, 2007:27) Ponovnim početkom rada, počela su se organizirati redovita logorovanja i zimovanja te je pokret počeo privlačiti sve više članova.

Savez izviđača Hrvatske je 1993. g. opet postao članom WOSM-a. (Ličina i Prskalo, 2007)

4.1. Ciljevi

SIH je odredio ciljeve kako bi izviđač u što većoj mjeri ostvario i razvio svoje tjelesne, intelektualne, emocionalne, društvene i duhovne vještine.

TJELESNI RAZVOJ

Izviđaštvo razvija svijest i spoznaju o vlastitim tjelesnim potrebama, očuvanju osobnog zdravlja te razvijanja motoričkih sposobnosti (snage, brzine, fleksibilnost, koordinacije, preciznosti i ravnoteže) i izdržljivosti.

INTELEKTUALNI RAZVOJ

Kroz učenje iskustvom i s konkretnim materijalom, izviđači se stavljaju u „situaciju da promatraju, prikupljaju i razvrstavaju informacije, traže rješenja za probleme i donose odluke.“ (Ličina i Prskalo, 2007:22)

EMOCIONALNI RAZVOJ

Kroz razne aktivnosti, izviđači se suočavaju s izražavanjem vlastitih osjećaja te pridonose samoaktualizaciji kojoj bi svaka osoba trebala težiti.

DRUŠTVENI RAZVOJ

Izviđaštvo potiče mlade na međusobno razumijevanje, toleranciju, komunikaciju i suradnju te stavlja naglasak na međuovisnost zajednice.

DUHOVNI RAZVOJ

„Dostizanje punog duhovnog razvoja kroz izviđaštvo ogleda se prije svega u izgradnji sustava vrijednosti utemeljenog i na otkrivanju duhovne stvarnosti koja daje smisao životu, a koja se konkretizira poticanjem dobrodušnosti, promišljanja prirode i čovjeka kao njezine nedjeljive sastavnice, te radom na unapređenju sebe i svijeta kojemu se pripada.“ (Ličina i Prskalo, 2007:23)

KONATIVNI RAZVOJ

Kineziološke aktivnosti ujedno pozitivno doprinose konativnom statusu djece i mladih. Izviđaštvom se izgrađuje „osobni identitet, razvija samostalnost te potiče nesebičnost, solidarnost i požrtvornost.“ (Ličina i Prskalo, 2007:23)

4.2. Organiziranost i dobne skupine izviđača u Hrvatskoj

„Temeljna pravna osoba u hrvatskom izviđaštvu u pravilu je izviđački odred. Izviđački odred okuplja izviđače svih dobnih skupina u okviru jedne škole, gradske četvrti ili manjeg grada. Na čelu je odreda uprava kojom rukovode predsjednik i načelnik odreda.“ (Ličina i Prskalo, 2007:27)

SIH je odredio programski sadržaj koji izviđači ostvaruju tijekom svog rada u izviđačkim udrugama. To su sljedeća područja: „izviđački pokret, razvoj duhovnih vrijednosti, naša domovina, njezini ljudi i krajevi, izletništvo, orijentacija i kretanje u prirodi, izviđanje i traganje, tehnika izletništva i logorovanja, signalizacija i veze, prehrana u prirodi, vremenske

pojave i zaštita od prirodnih nepogoda, biljni životinjski svijet, ekologija i zaštita prirode, tjelesna kultura i zdravlje, rad i štednja, kulturno-zabavne aktivnosti.“ (Ličina i Prskalo, 2007:30)

Postoje i programi koji su prilagođeni interesima izviđača u kojima se posebno iskazuju. Tada izviđač „postaje specijalist i priznaje mu se tzv. vještina...“ (Ličina i Prskalo, 2007:36)
Programi su:

„Izviđačka vještara: motritelj, signalist, izviđački kurir, poznavatelj čvorova itd.

Prirodnjačka vještara: astronom, botaničar, poznavatelj ljekovitog bilja itd

Tehnička vještara: fotograf, modelar, programer itd.

Vještara javnih službi: čuvar prirode-ekolog, higijeničar, vatrogasac itd.

Sportska vještara: plivač-spašavatelj, fizička sposobnost, ribič,

Tjelesna vještara: plivač, spašavatelj, ribič, biciklist itd.

Kulturno-zabavna vještara: zabavljač, voditelj priredbi, novinar, glazbenik, kolekcionar, diskofil itd.“ (Ličina i Prskalo, 2007:36-37)

Budući da izviđači mogu biti pripadnici različitih dobnih skupina, članstvo je prema tome i podijeljeno na skupine: poletarci i pčelice, izviđači i planinke, izviđači i planinke istraživači te brđani i brđanke.

Prvu skupinu čine djeca u dobi od 8 do 11 godina. Dječaci se nazivaju poletarci, a djevojčice pčelice, ali im je zajednički naziv poletarci. Odgojno-radna se skupina naziva jato. Jato broji do 20 članova mješovitoga sastava. Više udruženih jata čini družinu poletaraca.

Drugu skupinu čine članovi u dobi od 12 do 15 godina. Dječaci se nazivaju izviđači, djevojčice planinke, a zajednički je naziv izviđači. Odgojno-radna se skupina naziva patrola. Patrole su odvojene s obzirom na spol, a čini ih oko 10 članova. Više udruženih patrola čini družinu izviđača.

Izviđači i planinke istraživači su u dobi od 16 do 20 godina. Mladići se nazivaju izviđači, djevojke planinke, a zajednički je naziv izviđači. Odgojno-radna se skupina izviđača istraživača, također, naziva patrola. Patrola broji oko 10 članova mješovitog sastava. Neke patrole, prema želji članova i zbog sredine u kojoj žive, mogu biti odvojene s obzirom na spol. Više udruženih patrola čini družinu izviđača-istraživača. Jato i patrolu vodi predvodnik, a družinu vođa družine.

Brđani i brđanke pripadaju skupini punoljetnih članova. Muškarci se nazivaju brđani, žene brđanke, a zajednički je naziv brđani. Članovi do 26 godina nose naziv mlađi brđani (seniori), a od 27 godina stariji brđani (veterani). Odgojno-radna skupina je klub, a vodi ga predsjednik kluba.

Neki su izviđači svoje aktivnosti usmjerili na provođenje u rijekama ili moru. Iz tog se razloga zovu izviđači-porječani i izviđači-pomorci. Posadu čini desetak članova. Odgojno-radna se skupina naziva posada, a vodi ju vođa posade. (Ličina i Prskalo, 2007)

5. ZNAKOVLJE, CEREMONIJE I OBIČAJI U SAVEZU IZVIĐAČA HRVATSKE

Kako bi se izviđačke grupe međusobno razlikovale, svaka izviđačka grupa ima svoje znakovlje. Uz laku prepoznatljivost, znakovlje označava i glavne osobine izviđačkog pokreta. Izviđačka odora, zastava i znak su znakovlja koja se najviše primijete kod izviđača. (Ličina i Prskalo, 2007)

5.1. Izviđačka odora

Osnovna se odora izviđača sastoji od košulje, hlača i marame. „Temeljna boja odore jest plava, a može biti i tamnozeleno. Na odori se nose oznake pripadnosti izviđačkoj udruzi, izviđačkom savezu, Svjetskoj organizaciji izviđačkog pokreta - WOSM-u, oznake dužnosti u izviđačkom odred (udruzi) ili SIH-u, oznake savladanosti izviđačkoga programa, oznake većih akcija na kojima je izviđač sudjelovao, oznake odlikovanja i priznanja i dr.“ (Ličina i Prskalo, 2007:41)

5.2. Izviđačke zastave

Izviđačke zastave imaju: Savez izviđača Hrvatske, izviđački odredi, izviđačke družine, jata, patrole i klubovi. Nose ih na akcijama i manifestacijama.

Zastava Saveza izviđača Hrvatske je pravokutnog oblika. Plave je boje i okružena je srebrnim resicama. Znak SIH-a se nalazi u sredini. Oko znaka stoji natpis “Savez izviđača Hrvatske“ također srebrne boje. (Ličina i Prskalo, 2007:41)

Zastava je izviđačkog odreda također pravokutnog oblika. „Najčešće je u sredini znak SIH-a, a oko njega ime odreda i mjesto, što se precizira statutom svake udruge.

Zastave temeljnih odgojno-radnih skupina (jata i patrola) imaju oblik jednakokračnoga trokuta.“ (Ličina i Prskalo, 2007:41) Boju zastave određuju članovi skupine. Na zastavi se također nalazi znak, ime i mjesto odakle skupina dolazi.

5.3. Znakovi

Znak Svjetske organizacije izviđačkog pokreta je bijeli ljiljan na ljubičastoj podlozi. Na ljiljanu se nalazi magnetska igla, a na dvjema laticama ljiljana jedna zvjezdica. Oko ljiljana se nalazi uže zavezano u čvor. „Tri latice ljiljana simboliziraju tri temeljne dužnosti svakog izviđača: dužnost prema sebi, dužnost prema Bogu i dužnost prema zajednici. Magnetska igla simbolizira put kojim kroči izviđački pokret, a zvjezdice simboliziraju istinu i znanje.“ (Ličina i Prskalo, 2007:41) Zavezani čvor povezuje zajedništvo koje pokret promiče.

Slika 1. Znak WOSM-a (goo.gl/zrFMNt, 30. svibnja 2016.)

Znak Saveza izviđača Hrvatske je također ljiljan, ali je ispunjen pravokutnim poljima crvene i bijele boje. „Ljiljan predstavlja pripadnost Svjetskoj organizaciji skautskoga pokreta, a crveno-srebrna (bijela) polja, detalji iz grba Republike Hrvatske, označavaju pripadnost Republici Hrvatskoj.“ (Ličina i Prskalo, 2007:41) Oko znaka se nalazi stilizirani pletar.

Slika 2. Znak SIH-a (goo.gl/mAkfHM, 30. svibnja 2016.)

Temeljne odgojno-radne skupine također imaju svoj znak. Znak određuju članovi skupine. Obično je simbol koji predstavlja ime skupine. Skupine mogu imati i svoj poklič. Poklič je pozdrav po kojem se skupine prepoznaju i međusobno pozdravljaju. (Ličina i Prskalo, 2007:42)

5.4. Izviđački pozdrav

Izviđači se međusobno pozdravljaju na poseban način.. „Pozdravlja se desnom rukom savijenom u laktu tako da dlan dođe približno u visinu očiju. Položaj prstiju ima posebno značenje: tri srednja prsta ispružena su jedan uz drugoga i simboliziraju izviđačke glavne dužnosti (odgovornosti): prema Bogu, prema zajednici i prema samome sebi. Palac i mali prst su prekriveni ispod, tako da je palac iznad maloga prsta, što simbolizira obvezu da stariji i jači

štiti mlađega i slabijega. Na rastanku ili na kraju pisma često se upotrebljava pozdrav riječima: “Budi pripravan”, poruka iz oprostajnog pisma Baden Powella.“ (Ličina i Prskalo, 2007:43)

Slika 3. Izviđački pozdrav (Ličina i Prskalo, 2007:43)

5.5. Svečanost davanja Obećanja i Zavjeta

Kako bi se službeno postalo izviđačem, potrebno je provesti određeno vrijeme s izviđačima i sudjelovati u izviđačkim aktivnostima. Nakon toga, poletarci daju Obećanje, a izviđači Zavjet. Davanjem Obećanja (Zavjeta), izviđači prihvaćaju i izviđačke zakone kojih se moraju držati. Taj čin mora biti svečan i poseban kako bi izviđačima ostao dugo u sjećanju. Procedura nije zadana, ali postoji jedan oblik svečanosti koji je čest u praksi- zavjetna vatra. Njena je procedura posebno opisana. To je vrsta logorske vatre uz koju se daje obećanje, odnosno zavjet. Na početku se pjeva državna i izviđačka himna. „Svečanost se najčešće organizira uz dane značajne iz povijesti izviđačke organizacije, uz državne blagdane ili u tijeku izvođenja neke akcije. Sudionici tekst zavjeta izgovaraju skupno (“zborna recitacija”), prije čega je potrebno da novi izviđači ne samo nauče napamet tekst nego da ga dobro razumiju. Na isti način poletarci mogu dati obećanje, a iznimno mogu dijelove obećanja ponavljati iza osobe koja ih čita.“ (Ličina i Prskalo, 2007:43) Nakon što je izviđač dao Obećanje (Zakon) pred državnom i izviđačkom zastavom, članovima i predstavnicima izviđačke udruge, (često uz logorsku vatru) smatra se da je mladi član službeno postao dijelom izviđačke organizacije.

6. ZNAČAJKE PSIHOFIZIČKOG RAZVOJA DJECE

Svatko tko radi s djecom i mladima mora dobro poznavati psihofizičke osobine razvoja djece. Budući da je ovaj rad usmjeren na učenike osnovne škole, poblje ću objasniti razdoblje

srednjeg djetinjstva i razdoblje predadolescencije te zašto je izviđaštvo izvrstan način provođenja slobodnog vremena u tim razdobljima.

6.1. Razdoblje srednjeg djetinjstva

Ovom razdoblju pripadaju učenici nižih razreda osnovne škole, 1. – 4. r., poletarci. Polaskom u školu, djeca se suočavaju s novim izazovima. Smanjuje im se slobodno vrijeme za spontanu igru, dobivaju raspored kojeg se moraju pridržavati te sadržaji i vještine koje usvajaju i razvijaju često stvaraju nelagodu. Satima sjede u školskim klupama na što nisu navikli te sve više sjede pred računalom. Potrebno ih je usmjeriti u aktivnost koja će im pomoći razvijanju radnih navika, ali uz opuštenu radnu atmosferu. (Neljak, 2013)

Djeci ove dobi još uvijek nije razvijen kostur tijela do kraja te su osjetljiviji na psihičke i fizičke ozljede. (Ličina i Prskalo, 2007) Budući da izviđači provode mnogo vremena kretajući se u prirodi, voditelji trebaju organizirati aktivnosti koje neće negativno utjecati na tjelesno opterećenje poletaraca. Nadalje, „djeca u ovoj dobi najlakše svladavaju motorička znanja“ (Neljak, 2013:59) Pravilnom fizičkom aktivnosti, koja je zastupljena u izviđaštvu, djeca pravilno razvijaju i učvršćuju svoje tijelo. Djeci se trebaju omogućiti aktivnosti kojima će, uz znanja, razvijati i motoričke sposobnosti. Izviđaštvo je izvrstan način za to jer se aktivnosti pretežno odvijaju u prirodi gdje imaju prostora za kretanje.

U ovome razdoblju, „opažanje i spoznavanje prostora i vremena postaje sve točnije. Raste sposobnost pamćenja, a time i učenja.“ (Ličina i Prskalo, 2007:52) Upravo u aktivnostima poput: izviđanja i traganja, djeca razvijaju svoje prostorne vještine. Djeca se brzo umore od psihičkih aktivnosti te su im potrebne rekreativne stanke. „Izmjenu psihičkih i tjelesnih aktivnosti u izviđačkom je radu lakše zadovoljiti nego u nastavnom procesu, stoga je to još jedan od razloga da djeca svesrdno prihvate izviđački pokret.“ (Ličina i Prskalo, 2007:52)

Mašta je u djece ove dobi vrlo zastupljena. Izviđači zato svoje aktivnosti stavljaju u takav kontekst – „miješaju se likovi i događaji iz stvarnosti i svijeta mašte.“ (Ličina i Prskalo, 2007:52)

Zornost je još uvijek vrlo važna, na kojoj se temelji cijela ideja izviđaštva. Djeca imaju priliku raditi s konkretnim materijalom, doživjeti konkretne situacije te i sami djelovati. „Na ovaj način razvija se i kritičnost kod djece jer se događaji i pojave uspoređuju, selektiraju, apstrahira se bitno od nebitnog.“ (Ličina i Prskalo, 2007:52) Razvija se apstraktno mišljenje te se izviđaštvom u djeci razvija znatiželja o uzrocima raznih pojava u svakodnevnom životu.

Djeca imaju bogat rječnik koji učestalo razvijaju. Poletarci ga dodatno razvijaju stalnom komunikacijom s vršnjacima, ali i starijima. U jatu je manja brojnost djece nego u razredu, vlada opuštena radna atmosfera te imaju mogućnost slobodnije i lakše komunicirati. Suočavaju se s novim izazovima i situacijama što uvelike doprinosi i bogaćenju rječnika.

Za djecu je vrlo važno da stječu i razvijaju samopouzdanje. U izviđaštvu, djeca imaju priliku pronaći sadržaj, aktivnosti u kojima su dobri te su pohvale i ohrabrivanje česte. Najvažnije, nema ocjena te djeca ne osjećaju pritisak.

Dijete poslije šeste godine ima sposobnost suradnje s drugima, „ono počinje razlikovati svoje stajalište od stajališta ostalih“ (De Zan, 2005:96) Nemaju sva djeca jednake socijalne vještine te nisu sva djeca jednako socijalno prihvatljiva. Polaskom u školu vršnjaci se, nažalost, često međusobno dijele na „popularne“ i „nepopularne“ učenike. Upravo se izviđaštvom razvijaju socijalne vještine. Ukoliko netko ima problem, voditelj odreda ima mogućnost primijetiti problem prije učitelja koji surađuje s dvostruko više učenika. Tada voditelj odreda reagira na način da se više posveti djetetu. Zahvaljujući manjim skupinama, djeca lakše i slobodnije izražavaju vlastito mišljenje i više komuniciraju te na taj način razvijaju svoje socijalne vještine. Također, „jato poletaraca nije s obzirom na dob “homogenizirano” kao razredni odjel (razlika može biti jednu ili dvije godine među poletarcima), pa to stručnim pristupom omogućava da se između mlađeg i nesigurnijeg djeteta i starijega i sigurnijega razvijaju pozitivni (pa i zaštitnički, “mentorski”) odnosi.“ (Ličina i Prskalo, 2007:53)

6.2. Razdoblje predadolescencije

Nakon razdoblja srednjeg djetinjstva, dijete dolazi u razdoblje predadolescencije. Ovom razdoblju pripadaju djeca do 11 do 14 godina, izviđači i planinke. Dolazi do tjelesnih promjena djece te je veća psihička razdražljivost. Čist zrak i aktivnosti na svježem zraku doprinose smirenju i smanjenju promjena raspoloženja.

Motoričke su sposobnosti sve razvijenije i stabilnije. Djeca su usvojila kretanje prostorom te su željna putovanja i proširenja vidika, što izviđaštvo omogućava. Više napreduju oslanjajući se na vlastito iskustvo. Pamćenje postaje dugoročnije te pažnja postaje usmjerenija

i duža. Upravo iskustvo, pamćenje i pažnja potiču povezivanje poznatog s nepoznatim. Mašta prelazi u stvaralaštvo te odrasli imaju zadatak pravilno ga usmjeriti kako ne bi pobjegli u sanjarenje. Apstraktno se mišljenje više razvija te su uzročno-posljedične veze u okolini izraženije i učestalije. (Ličina i Prskalo, 2007)

Socijalne su vještine razvijenije, povećano je druženje s vršnjacima. Mišljenje je vršnjaka prihvaćenije i važnije od mišljenja roditelja i učitelja. Vršnjačke skupine i izvanškolske aktivnosti sve više utječu na emocionalno stanje djeteta. Razvijaju se i strahovi jer djeca shvaćaju životne probleme i izazove, a još uvijek ne znaju kako se nositi s njima.

Svako bi dijete i mlada osoba trebala imati osobu kome može vjerovati i koja će im pomoći. Voditelji odreda su savršene osobe za to. Podrazumijevajući da poznaje psihofizičke karakteristike djece, voditelj ih razumije, djeca ga doživljavaju kao prijatelja, ravnopravan je s njima. Ne kritizira i kažnjava, što je njima vrlo važno. Znanje i povratne informacije o učinjenom žele dobiti pravilnim postupcima. Voditelj ih usmjerava u razvijanje vještina i širenje interesa te će ga prije poslušati nego roditelje ili učitelje. (Ličina i Prskalo, 2007)

7. METODE I OBLICI RADA U IZVIĐAŠTVU

U izviđaštvu se koriste najbolji oblici i metode rada koji će osigurati usvajanje izviđačkog programa. Iako je izviđaštvo blisko povezano s raznim nastavnim područjima, usvajanje i razvijanje znanja, vještina i sposobnosti nije organizirano kao u školi. „Nema predavanja, ispitivanja, ocjenjivanja...“ (Ličina i Prkalo, 2007:45) Trajanje aktivnosti ovisi o programu, može biti od 1 sata do desetak dana (logorovanja, zimovanja, ljetovanja...). Ličina i Prskalo (2007) navode kako se aktivnosti najčešće i najviše provode u prirodi koja pruža mogućnosti za potpuni razvoj osobe. Na taj se način djeca upoznaju s vrijednostima prirode. Boravak u

prirodi pod raznim vremenskim uvjetima doprinosi djetetovoj otpornosti na promjenu temperature.

„Izviđači kroz igru i praktičan rad, pretežito u prirodi (na otvorenom), pod vodstvom odraslih kompetentnih voditelja i u malim skupinama istražuju, otkrivaju, rješavaju probleme, jednom riječju - sustavom postupnog stjecanja znanja, vještina i sposobnosti razvijaju svoje umne i tjelesne sposobnosti.“ (Ličina i Prskalo, 2007:45)

Koriste se metode kao i u školi: metoda crtanja, pisanja, čitanja, razgovora, usmenog izlaganja, a veliki se naglasak stavlja na metodu demonstracije i metodu praktičnih radova. Strategija poučavanja, koja prevladava u nastavnom procesu, je zamijenjena strategijama istraživanja i otkrivanja.

Budući da je jedan od ciljeva izviđačkog pokreta i razvoj socijalnih vještina, najčešće se radi u skupinama koje to omogućuju. Učenici su nositelji aktivnosti, a voditelji im samo pomažu usmjeravajući ih.

Određeni oblici rada poput izleta, logorovanja, zimovanja, ljetovanja, planinarenja, raznih priredbi kao što su smotre, natjecanja, nastupi, svečanosti su ujedno i organizacijski oblici izvannastavnih sportskih aktivnosti. Ličina i Prskalo (2007) navode kako postoje i dodatni organizacijski oblici rada (radionice, ekspedicije) u kojima najčešće sudjeluju izviđači istraživači.

Izleti se u školi često provode, ali je najučinkovitiji način provođenja zapravo planinarenje, pješaćenje ili bilo koji drugi aktivni oblik kretnje, kao u izviđaštvu. Tijekom zimovanja, ljetovanja i logorovanja se često provodi vježbanje ujutro. Na taj se način stvara navika svakodnevnog vježbanja. Upravo razlike između dnevnih i noćnih temperatura na ljetovanju, zimovanju i logorovanju pomažu stjecanju otpornosti na promjene temperature. Raznim druženjima, izviđaštvo povezuje djecu i mlade iz svih krajeva svijeta te na taj način omogućava usvajanje i razvijanje komunikacijskih vještina na stranom jeziku te vještine međukulturnog razumijevanja. Uz usvajanje i razvijanje novih znanja i vještina, djeca se izvrsno zabavljaju, stječu nova prijateljstva te razvijaju roditeljsku neovisnost. Natjecanje je prirodna potreba djece. Natjecanjem dolazi do izražaja potreba za uspoređivanjem s drugima, za dokazivanjem pred samim sobom, ali i drugima, provjeravanjem vlastitih vještina i sposobnosti te motivacija za kvalitetnijim radom i boljim uspjehom. Djeca natjecanjem najbolje shvaćaju kako se trudom, voljom i radom postiže značajan uspjeh. (Ličina i Prskalo, 2007)

„Dobrovoljnost uključivanja učenika u izviđačke aktivnosti, posebni oblici i metode rada, više slobode u radu, rad u manjim skupinama, poticanje inicijative, samostalnosti i dr., samo su neki čimbenici koji izviđačkim aktivnostima daju prednost pred školskim radom, a koji rezultiraju drugačijom kvalitetom znanja.“ (Ličina i Prskalo, 2007:81)

Miliša (199:41) navodi: „Kad pojedinac slijedi svoj vlastiti interes, on često unapređuje interes društva djelotvornije nego kad stvarno nastoji da ga unapređuje.“ Djeca i mladi će prije učiniti nekakav zadatak, usvojiti znanje ili razviti vještinu kroz opuštenu slobodnu igru koja je zastupljena u izviđačima, nego izravnim zadavanjem zadatka ili naređivanjem.

8. VRIJEDNOSTI IZVIĐAŠTVA

Izviđaštvo stavlja naglasak, uz zajedništvo, znanje, snalažljivost, maštu, empatiju, brigu za sebe i druge, toleranciju, razvoj komunikacijskih vještina, socijalnih vještina, suradničko učenje, kreativnost, volonterski rad, ljubav prema prirodi i na važnost tjelesne aktivnosti, rad, sprječavanje socijalno neprihvatljivog ponašanja te ekološku osviještenost što ću detaljnije objasniti.

8.1. Tjelesna aktivnost

Tjelesnog zdravlja nema bez uključenosti prirode, boravka i kretanja u njoj. Mnoge je učenike teško zainteresirani za tjelesne aktivnosti, a igra je jedan od lakših načina kako to ostvariti.

„Igra ima vlastitu motivaciju. Njezina svrha i cilj su u njoj samoj. Ona omogućava slobodan izbor i odluku, a istovremeno zahtijeva da se igrač povinuje pravilima igre i specifičnom načinu ponašanja.“ (Mlinarević i Brust Nemet, 2012:54) Lazar (2007) navodi da se djeca bolje razvijaju ako se susreću sa što različitim vrstama i oblicima igre. Duran (2003) navodi kako dijete u igri pokazuje svoje spoznajne, emocionalne, konativne i tjelesne osobine. Igra uči kako je za uspjeh potrebna motivacija, trud, samoinicijativa, pridržavanje pravila, tjelesno i duhovno zdravlje, upornost i napredovanje. (Mlinarević i Brust Nemet, 2012) Igra je djeci osnovna i prirodna potreba. Ona ima nevjerojatnu moć odgojnog utjecaja na dijete. Igram djeca uče o sebi, drugima i svemu što ih okružuje. Uvježbavaju vještine na zabavan način koristeći vlastitu maštu. Djeca se uče izražavati, kretati se, razmišljati, pravilno se ponašati prema sebi, drugima i prirodi koja ih okružuje. Igra ih uči izraziti svoje potrebe i želje te razvija socijalne vještine.

„Različiti su motivi koji vode djecu, ali i odrasle u bavljenje sportom, a među njima su zacijelo i pedagoški, estetski, zdravstveni: stil i način provođenja slobodnoga vremena i sl. Na taj način sport kao odgojno sredstvo postaje mjesto opće humanizacije čovjeka, a igra i sport doprinose razvoju moralnih osobina kao što su strpljivost, ustrajnost, samokontrola, inicijativa, disciplina i sl.“ (Mlinarević i Brust Nemet, 2012:56)

Aktivnosti poput hodanja, trčanja, poskoka i skakanja, vučenja, provlačenja, kotrljanja, bacanja, hvatanja, penjanja i silaženja te nošenja bez prolijevanja su vrlo zastupljene u izviđaštvu te razvijaju koordinaciju i ravnotežu. (Lazar, 2007)

Lazar (2007) također navodi i da vožnja bicikla, plivanje, nogomet i ostali sportovi razvijaju psihomotorne sposobnosti. Crtanje, rezanje nožićem i škalicama, lijepljenje, oblikovanje, slaganje niza predmeta, vezanje vezica, otkopčavanje, zakopčavanje, pisanje te presipavanje razvija finu motoriku.

8.2. Rad

Izviđaštvo razvija kreativnost, inovativnost, uspješno rješavanje problema, prilagođavanje novonastalim situacijama. Uči ih preuzimanju inicijative, planiranju rada te ustrajnosti u učenju i radu. Sve su to ciljevi koji su propisani u NOK-u (2011) kao međupredmetna tema Poduzetništvo.

„U djetinjstvu se javlja igra kao začetak slobodne stvaralačke djelatnosti. Škola bi mogla na tim osnovama poticati i razvijati ljudsku stvaralačku djelatnost.“ (Bognar, Matijević, 2002:143) Izviđači upravo na igri temelje stvaralačke radne djelatnosti. Kroz brojne praktične radove u opuštenoj slobodnoj radnoj atmosferi, izviđači postaju samostalne neovisne osobe koje razumiju i cijene vrijednost rada.

Praktični je rad izuzetno važan radi usvajanja i nadograđivanja znanja, vještina, sposobnosti, interesa, navika. „Praktičan rad ima značenje pokretačke snage u razvitku misli u kojem se praktične operacije pounutrašnjavaju (interioriziraju) u odgovarajuće umne operacije.“ (De Zan, 2005:44)

Matijević (2002) se također zalaže za razvijanje i povećavanje radne discipline djece i mladih radnim aktivnostima i praktičnim radom. Radne se navike usvajaju radom, kojeg u izviđaštvu ima mnogo. Husanović-Pejnović (2011) tvrdi da učenici s radnim navikama razvijaju i samopuzdanje te osobno zadovoljstvo što rezultira unutarnjom motivacijom.

Bognar (2002) navodi kako je čovjek po prirodi kreativan te da i sam rad mora biti kreativan ako se želi postići zadovoljna osoba koja uživa u onome što radi. Navodi i kako je rad jedna od osnovnih, prirodnih ljudskih djelatnosti.

Šverko (Miliša, 1999:104) je definirao intrinzične radne vrijednosti čije prožimanje možemo primijetiti u ciljevima, načelima i samoj ideji izviđaštva:

„1. realizacija sposobnosti (mogućnost da sposobnosti i sklonosti dođu do punog izražaja u radu)

2. stvaralaštvo (intenzivnosti i domišljatost u kreiranju novih stvari i ideja)

3. samostalnost (samoinicijativno donošenje odluka)

4. postignuće (vidljivi rezultatu radnih napora)

5. socijalna interakcija (rad s ljudima, a ne sa stvarima)

6. altruizam (pomaganje drugim ljudima)

7. doprinos zajednici (vidan doprinos razvoju društva)

8. autoritet (djelovanje na mišljenje i ponašanje drugih ljudi).“

8.3. Izviđaštvo u prevenciji socijalno neprihvatljivih ponašanja

U današnje vrijeme, neprihvatljivo ponašanje djece i mladih sve više raste. Mladi su suočeni s jakim potrošačkim porukama koje promiču laku zaradu - zaradu bez rada (kladionica, igre na sreću). Sve više vremena provode izlazeći u kafiće i disko klubove. (Radović, 2006) Kaznena djela djece i mladih su u porastu. Roditelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednica imaju obvezu spriječiti da takav način provođenja slobodnog vremena ne vremena postane stil života. „Mladi se ponašaju onako kako ih mi odgajamo, usmjeravamo, i kakve im granice određujemo, kakve im informacije dajemo i kako ih učimo!“ (Radović, 2006:17)

Mlada je osoba po prirodi znatiželjna i osjeća potrebu isprobavati nove stvari, tražiti nove interese. Nažalost, mladi tada često posežu za alkoholom, lakim ili teškim drogama koje su im u današnje vrijeme dostupnije nego ikada. „Svjetska zdravstvena organizacija u okviru preventivnih programa radila je evaluaciju svih modela prevencije kada se radi o zlouporabi sredstava ovisnosti i utvrdila da je model učenja životnih vještina dao najbolje rezultate i da najdulje traje.“ (Ličina i Prskalo, 2007:102) Upravo izviđaštvo ima mogućnost spriječiti neprihvatljivo ponašanje mladih. Iz tog razloga, izviđaštvo bi trebalo biti zastupljenije.

Kada bi se više govorilo o pokretu i poticalo osnivanje izviđačkih udruga, djeca i mladi bi imali više mogućnosti za provođenje kvalitetnog slobodnog vremena. Dječja i mladenačka znatiželja bi ih mogla motivirati da isprobaju nove aktivnosti. Na taj način bi ih se približilo prirodi i oslobodilo raznih poroka. „Izviđači su izvanredna populacija za učenje životnih vještina jer se potiče samostalnost, samoaktivnost, snalažljivost i sl.“ (Ličina i Prskalo, 2007:103) Kako bi se spriječilo socijalno neprihvatljivo ponašanje, djeca i mladi moraju imati snage donijeti pravilnu odluku - odbiti ga. „A to je ono za što se izviđači pripremaju: donošenje odluka i rješavanje problema jer to u prirodi stalno rade, uče kreativno i kritički misliti i djelovati...“ (Ličina i Prskalo, 2007:103) Izviđači uče kvalitetno komunicirati i međusobno se družiti s osobama bez ikakvih predrasuda. Uče pokazivati svoje emocije na pravilan način te pravilno reagirati na stres. Na taj se način sprječavaju mnoga nepoželjna ponašanja poput nanošenja tjelesnih ozljeda, sudjelovanja u tučnjavi, nametljivog ponašanja, oštećenja tuđe stvari, uništenja ili oštećenja javnih naprava... Budući da borave i rade u prirodi, a ona je nepredvidljiva, događaju se mnoge neočekivane situacije u kojima je nužno pravilno i na vrijeme reagirati. To ih uči donošenju pravilnih odluka i suočavanju s neočekivanim životnim situacijama u kojima će se naći tijekom života.

8.4. Ekološka osviještenost

Izviđaštvo je izvrstan primjer odgovornog ponašanja prema okolišu i ravnoteže između čovjeka i prirode. Svojim postupcima i načinom života utječemo na prirodu koja nas okružuje. Važno je već od ranog odgojno-obrazovnog procesa osvještavati djecu o tom problemu. Najbolji je način razvijanja djetetove ekološke spoznaje da sam doživi prirodu izravnim boravkom u njoj. Izviđači ne samo da usvajaju znanja i vještine o važnosti brige za okoliš, već ta znanja i vještine i primjenjuju u svakodnevnom životu. Svojim se primjerom trude podići ekološku osviještenost svih građana.

Izviđači poštuju red i ravnotežu u međuljudskim odnosima, ali i u prirodi. Uče se upornosti u radu, odgovornosti, preuzimanju inicijative, kontroliranju nepoželjnoga ponašanja. Sve to pridonosi razvijanju ekološke svijesti te prihvaćanju ekologije i prirode kao neizostavnog dijela života.

9. IZVIĐAŠTVO U NASTAVNIM PREDMETIMA

Izviđaštvo kao pokret koji je interdisciplinaran možemo povezati s brojnim područjima pa tako i odgojno-obrazovnim sustavom. Postoje mnogi sadržaji izviđaštva koji se ujedno usvajaju i u nastavnim predmetima te oblici i metode rada koje su zajedničke izviđaštvu i nastavnim predmetima. Međusobno se nadopunjuju. Osnovni je način rada u izviđaštvu istraživanje, što

je u našim školama još uvijek slabo zastupljeno. Izviđači većinu vremena provode u prirodi dok učenici ponekad. (Ličina i Prskalo, 2007)

9.1. Izviđaštvo i međupredmetna tema Građanski odgoj i obrazovanje

Glavni je cilj građanskog odgoja i obrazovanja „odgoj i obrazovanje aktivnih građana i građanki – aktivnih subjekata, nositelja društvene promjene koji poznaju i razumiju društveno-političke procese, kritički ih promišljaju i nenasilno djeluju s ciljem smanjenja društvene nejednakosti i poticanja društvene uključenosti.“ (Zenzerović Šloser, 2014:6) Izviđači te ciljeve, koji su ujedno i ciljevi izviđaštva, usvajaju već od poletaraca.

Pribičević Gelb (Zenzerović Šloser, 2014) navodi kako se u nižim razredima osnovne škole ljudska pravna dimenzija promiče razvijanjem svijesti o ljudskim pravima i slobodi svakog čovjeka bez obzira na spol, dob, rasu, vjeroispovijest ili bilo koje druge razlike te njihovoj zaštiti, prevencijom ponižavajućeg ponašanja i diskriminacije. Upravo se s tim sadržajima susreću i izviđači. Izviđači se bore protiv predrasuda i nepoštivanja kulturalnih razlika te se zalažu za interkulturalnost o čemu govori i Građanski odgoj i obrazovanje. (Zenzerović Šloser, 2014) Izviđači se, sudjelovanjem na ljetovanju, zimovanju, logorovanju, natjecanjima ili posjetu drugom izviđačkom odredu, susreću s izviđačima koji se po mnogočemu razlikuju od njih samih te imaju priliku primijeniti naučeno. Njihovo poučavanje se, zapravo, svodi na učenje vlastitim iskustvom i primjerom voditelja.

Učenici u 1. odgojno-obrazovnom ciklusu (NOK, 2011) moraju znati i razumijeti vlastita prava i odgovornosti. Izviđači ih prihvaćaju davanjem Obećanja. Učenici moraju usvojiti važnost održivog razvoja, odgovornog trošenja prirodnih dobara te razviti svijest o vlastitoj odgovornosti za održivi razvoj. Izviđači aktivnostima i boravkom u prirodi puno lakše i brže postižu ove ciljeve. Iz vlastitog iskustva i čestog praktičnog rada uočavaju promjene kojima sami doprinose.

9.2. Izviđaštvo i Hrvatski jezik

Izviđaštvo, uz zavičajni govor, njeguje svijest i komunikaciju na hrvatskom standardnom jeziku. Brojim interakcijama s ostalim pripadnicima potiče djecu i mlade za uspješnu svakodnevnu komunikaciju. Međusobnim se komuniciranjem usvaja i unaprjeđuje izgovor glasova, slušanje i govorenje, postavljanje pitanja i davanje odgovora, stvaranje nizova

riječi, pripovijedanje, izgovor glasova č, ć, dž, đ, lj, nj, ije/je/e/i, imenice, glagole, pridjeve, umanjnice i uvećanice, sporazumijevanje hrvatskim književnim jezikom, rasprava.

Izvještajima, putopisima, dnevnicima izviđači usvajaju i unaprjeđuju pisanje, interpunkciju, pisanje glasova, rečenicu, veliko početno slovo, red riječi u rečenici, rastavljanje riječi na kraju retka, pisanje niječnica, sastavljanje rečenica od zadanih nizova riječi, dopunjavanje rečenica, čitanje, poštivanje pravopisne norme, dvotočje i zarez u nabranjanju, kratice, izražajno čitanje, stvaralačko pisanje, upravni i neupravni govor.

Raznim događajima usvajaju i unaprjeđuju opisivanje, obavijest, izvješćivanje o prošlom događaju, priču, pjesmu, likove, stvaranje zajedničke priče prema poticaju, izvješćivanje o obavljenom zadatku, pisanje čestitke i razglednice, redoslijed događaja u priči, povezanost događaja s vremenom, mjestom i likom, izgled i ponašanje lika, usporedbu, uvod, rasplet i zaplet u priči, personifikaciju.

9.3. Izviđaštvo i Matematika

Matematika je svuda oko nas. Koristimo ju u svakodnevnom životu te pomoću nje donosimo odluke i rješavamo probleme. Sve su nastavne teme propisane Nacionalnim planom neophodne za funkcioniranje u svakodnevnom životu pa tako i u izviđaštvu te ih stoga neću posebno navoditi.

9.4. Izviđaštvo i Likovna kultura, Glazbena kultura

U izviđaštvu se potiče kreativnost i stvaralaštvo na razne načine i u raznim oblicima. Glazbena je kultura vrlo zastupljena u obliku pjevanja, slušanja te sviranja ritma. Izviđači uz himnu domovine, često pjevaju i vlastitu himnu te razne pjesme vezane za prirodu, prijateljstvo, zajedništvo... Glazbena kultura najviše dobiva na značenju tijekom logorovanja, ljetovanja, zimovanja te ostalih vrsta druženja gdje se okuplja veći broj odreda i izviđača. Glazbene igre tada, također, dolaze do izražaja. Od glazbene se kreativnosti najčešće koriste improvizacija ritma, melodije i pokreta. Jedna od specijalnosti izviđača-istraživača, prema Previšiću i Prskalu (2007) je „Umjetnik-glazbenik“.

Budući da izviđači najviše vremena provode u prirodi koja je prepuna boja i velika je inspiracija za likovno stvaralaštvo, Likovna kultura, također, zauzima veliku ulogu. Na ljetovanju, zimovanju, logorovanju se provode razne likovne radionice. Ličina i Previšić

navode da je „Likovni umjetnik“ jedna od vještina koju usvajaju poletarci. „Likovnjak“ je vještinstvo koje usvajaju izviđači, a specijalnost koju usvajaju izviđači-istraživači se naziva „Umjetnik-likovnjak“.

9.5. Izviđaštvo i Priroda i društvo

Učenici bi više voljeli Prirodu i društvo (ali i ostale predmete) ako kroz istraživanje i praktičnu nastavu dožive prirodu i okolinu u kojoj žive. U izviđaštvu se primjenjuju načela koja su ujedno i načela aktivnosti slobodnog vremena: „načelo slobode izbora aktivnosti, načelo interesa, načelo individualnosti, načelo raznovrsnosti, načelo dobrovoljnosti, načelo slododnoga izbora, načelo organiziranosti, načelo primjerenosti (dob, spol), načelo aktivnog sudjelovanja, zalaganja, načelo smislenosti, načelo amaterizma, načelo discipliniranosti.“ (Rosić, 2005:208) Primjenjuju se i načela nastave Prirode i društva: načelo zavičajnosti, načelo cjelovitosti, opseg i dubina sadržaja, promjenjivost sadržaja, zadovoljavanje interesa učenika. (De Zan, 2005) Načelom zavičajnosti izviđači polaze od vlastite okoline i iskustva te znanje i vještine unaprjeđuju postupno. Izviđaštvo povezuje znanja, vještine i sposobnosti te s time ostvaruje načelo cjelovitosti. Sastavnice se izviđačkog programa prilagođavaju psihofizičkim osobinama djece te se opsegom i dubinom razlikuju po dobnim skupinama. Izviđači su stalno u pokretu i mnogo istražuju te su upućeni i navikli su na promjene koje se događaju u okolini. Izviđaštvo je izborna aktivnost te kao takva mora zadovoljiti interese djece.

Sadržaji Prirode i društva se većinom podudaraju sa sadržajem izviđačkog programa. U tablici 1. je prikaz sadržaja izviđačkog odreda koji se podudara s nacionalnim planom nastavnog predmeta Priroda i društvo (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, 2006).

Tablica 1. Povezanost izviđaštva s nastavnim predmetom Priroda i društvo

9.6. Izviđaštvo i Tjelesna i zdravstvena kultura

Sadržaji su izviđaštva, također, većinom propisani sadržaji nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura. Oblici rada: sastanak, šetnja, izlet, logorovanje, zimovanje, ljetovanje, smotre, natjecanja, olimpijade, pohodi su također zajednički izviđaštvu i nastavnom predmetu. (Lična i Prskalo, 2007)

Razred:	Sadržaj u izviđaštvu:	Nastavna tema:
Prvi	Orijentacija i kretanje u prirodi	- Snalazimo se u prostoru
	Promet	- Promet - Ponašanje pješaka u prometu - Put od kuće do škole
	Ekologija i zaštita prirode	- Čistoća okoliša
	Zdravlje	- Osobna čistoća - Zdravlje
Drugi	Domovina	- Upoznajmo svoje mjesto - Moj zavičaj - Zanimanja ljudi
	Promet	- Prometni znakovi - Putujemo
	Ekologija i zaštita prirode	- Zaštita i čuvanje okoliša
	Zdravlje	- Zdravlje - Prehrana - Zdravstvene ustanove
Treći	Orijentacija i kretanje u prirodi	- Strane svijeta - Stajalište i obzor - Plan mjesta - Zemljovid
	Domovina	- Izgled zavičaja - Vode zavičaja - Podneblje, vremenska obilježja zavičajne regije - Gospodarstvene djelatnosti zavičajne regije - Moja županija
	Ekologija i zaštita prirode	- Gospodarstvo i kvaliteta okoliša
	Promet	- Promet
	Zdravlje	- Zdravlje
Četvrti	Biljni i životinjski svijet	- Priroda - Sunce - uvjet života - Voda - uvjet života - Zrak - uvjet života - Tlo - uvjet života - Život biljke - Život životinja - Travnjak - Šuma - More

	Zdravlje	<ul style="list-style-type: none"> - Ljudsko tijelo - Moje tijelo
	Domovina	<ul style="list-style-type: none"> - Čovjek - Hrvati i nova domovina - Hrvatska u europskom okruženju - Samostalna RH - Simboli domovine - Zagreb - glavni grad RH - RH i susjedne zemlje - Stanovništvo RH - Brežuljkasti krajevi RH - Nizinski krajevi RH - Primorski krajevi RH - Gorski krajevi RH - Prirodne posebnosti RH - Kulturnopovijesne znamenitosti RH

U tablici 2. je prikaz sadržaja nacionalnog plana nastavnog predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH, 2006) koji se može primijeniti u izviđačkom odredu, a za koji ne trebaju posebna sredstva i oprema koju izviđači nemaju.

Razred:	Sadržaj u izviđaštvu:	Nastavna tema:
Prvi	Tjelesna kultura i zdravlje	<ul style="list-style-type: none"> - Hodanje i trčanje uz promjenu smjera kretanja - Ciklična kretanja različitim tempom do 1 minute - Brzo trčanje do 20 m iz visokog starta - Slobodno pretrčavanje prepreka do 20 cm visine - Sunožni i jednonožni poskoci po označenim prostorima - Preskakivanje kratke vijače sunožno u mjestu - Bacanje loptice udalj s mjesta lijevom i desnom rukom - Bacanje lakših lopti uvis na različite načine i hvatanje - Bacanje lakših lopti o tlo na različite načine i hvatanje - Bočno valjanje u lijevo i u desno - Povaljke u ležanju - Kolut naprijed niz kosinu - Puzanje i provlačenje na različite načine - Različiti položaji visova i hvatova - Različiti mješoviti upori u mjestu i kretanju na tlu - Upor na rukama osloncem nogama na povišenju - Stoj na lopaticama

		<ul style="list-style-type: none"> - Hodanja i trčanja uz glazbenu pratnju - Oponašanja prirodnih pojava i raspoloženja uz glazbenu pratnju - Elementarna igra bez pomagala - Štafetna igra bez pomagala - Slobodno poigravanje i vođenje lopte (N) - Slobodna igra sa smanjenim brojem igrača u označenom prostoru (3:3, 4:4) (N)
Drugi	Tjelesna kultura i zdravlje	<ul style="list-style-type: none"> - Hodanje zadanom brzinom - Ciklična kretanja različitim tempom do 2 minute - Brzo trčanje do 30 m iz visokog starta - Hodanje po uskoj površini - Sunožni i jednonožni poskoci u mjestu i kretanju s različitim zadatcima - Skok u daljinu iz zaleta - Preskakivanje kratke vijače u kretanju - Naskok na povišenje do 40 cm, različiti saskoci - Gađanje lopticom u cilj s različitim udaljenosti - Bacanje lakših lopti u zid na različite načine i hvatanje - Kolut natrag niz kosinu - Kolut naprijed - Penjanje na zapreke do 80 cm - Ritmičko povezivanje jednonožnih i sunožnih skokova - Osnovni oblici kretanja uz glazbu različitog ritma i tempa - Oponašanje kretanja životinja i različitih ljudskih aktivnosti - Elementarna igra s pomagalima - Štafetna igra s pomagalima - Poigravanje loptom lijevom i desnom rukom u mjestu (R) - Vođenje lopte lijevom i desnom rukom u pravocrtnom kretanju (R) - Vođenje lopte unutarnjom stranom stopala (N) - Dodavanje i zaustavljanje lopte unutarnjom stranom stopala (N) - Udarac na vrata unutarnjom stranom stopala (N)
Treći	Tjelesna kultura i zdravlje	<ul style="list-style-type: none"> - Ciklična kretanja različitim tempom do 3 minute - Brzo trčanje do 40 m iz viskog starta - Ritmično pretrčavanje prepreka do 39 cm visine - Hodanje u usponu po niskoj gredi

		<ul style="list-style-type: none"> - Skok uvis iz ravnoga zaleta odrazom lijevom i desnom nogom - Preskakivanje duge vijače - Naskok u upor čučevići na povišenje do 60 cm, saskok pruženi - Bacanje loptice udalj iz zaleta - Kolut natrag - Kolut naprijed s mjesta preko niske prepreke - Povlačenje po kosini - Naskok na nisku pritku u upor prednji ,smak - Vučenje i potiskivanje suvježbača na različite načine bez pomagala - Dječji poskoci - Kretanje parova uz glazbu u različitim smjerovima sučelice, postranice, otvoreno, zatvoreno, okretom i sl. - Dodavanje i hvatanje lopte u mjestu (R) - Slobodna igra (R) - Vođenje lopte desnom i lijevom rukom u mjestu i pravocrtnom kretanju (K) - Osnovno dodavanje i hvatanje lopte s dvije ruke u mjestu (K) - Dodavanje i hvatanje lopte s dvije ruke u kretanju – košarkaški dvokorak (K) - Vođenje lopte rolanjem donjom stranom stopala (N) - Vođenje lopte rolanjem potplatom (N) - Dodavanje lopte u kretanju (N) - Zaustavljanje lopte donjom stranom stopala nakon odbijanja od podloge (N)
Četvrti	Tjelesna kultura i zdravlje	<ul style="list-style-type: none"> - Ciklična kretanja različitim tempom do 4 minute - Brzo trčanje na 50 m iz poluvisokog starta - Gađanje lopticom u pokretni cilj s udaljenosti do 5 m - Povezivanje koluta naprijed i natrag na različite načine - Penjanje po konopu ili motki do 2 m - Vučenje i potiskivanje suvježbača na različite načine uz korištenje pomagala - Trokorak

		<ul style="list-style-type: none"> - Galop naprijed i strance - Vaga zanoženjem na tlu - Dodavanje i hvatanje lopte u kretanju (R) - Mini rukomet (R) - Vođenje lopte s promjenom smjera kretanja (K) - Ubacivanje lopte u koš jednom rukom odozgora nakon vođenja – košarkaški dvokorak (K) - Dječja košarka - Dodavanje i hvatanje lopte uz „košaricu“ u odbojkaškom sastavu (O) - Vođenje lopte sredinom hrpta stopala (N) - Udarac na vrata sredinom hrpta stopala (N) - Dječji nogomet (N)
--	--	--

Tablica 2. Povezanost izviđaštva s nastavnim predmetom Tjelesna i zdravstvena kultura

10. IZVIĐAŠTVO U IZVANNASTAVNIM AKTIVNOSTIMA

10.1. Slobodne aktivnosti

Pojam je slobodnog vremena teško definirati te postoje mnoge teorije što je to zapravo slobodno vrijeme. Mlinarević i Brust Nemet (2012) navode kako jedni zagovaraju da je to

vrijeme koje je oslobođeno svake obveze u kojemu osoba pokušava razviti svoje potencijale, dok drugi smatraju da je to vrijeme oslobođeno od organiziranog rada.

Ono nalazi svoju primjenu u funkciji odmora, zabave, učenja i obrazovanja, razvijanja vlastite osobnosti, procesu stvaralaštva, ali i prevenciji oblika poremećaja u ponašanju. Sam sudionik bi trebao biti u mogućnosti izabrati aktivnost prema vlastitim potrebama, interesima i mogućnostima.

Slobodno vrijeme zauzima važno mjesto u čovjekovoj povijesti od plemenske zajednice do danas. Ljudi su se prvobitno okupljali oko vatre pričajući priče, pjevajući pjesme i obavljajući sakralne rituale. Već su se tada javili oblici natjecanja, inicijacije, nepisani programi tradicije i običaja plemena, rekreacije i vjerskog odgoja te tečajevi. (Plenković, 2000, prema Mlinarević i Brust Nemet, 2012)

„Bitna obilježja slobodnog vremena su sloboda, dobrovoljnost, smislenost, kreativnost, individualnost, amaterizam, inkulturacija, samoaktualizacija, samoaktivitet - svako je jednako važno za sveukupno funkcioniranje pojedinca kao cjelovite i ostvarene (sretne) osobe.“ (Previšić, 1987, prema Mlinarević i Brust Nemet, 2012:19)

Cilj je slobodnog vremena da mladi korisno provode svoje slobodno vrijeme. „S pedagoškoga motrišta treba biti osmišljeno, smisljeno oblikovano i organizirano/strukturirano tako da omogućuje pojedincu da se bavi vrijednim i stvaralačkim, kulturnim i samoostvarujućim djelatnostima u kojima će se realizirati i potvrditi.“ (Mlinarević i Brust Nemet, 2012:39)

Prema Mlinarević i Brust Nemet (2012), slobodno vrijeme treba osigurati mogućnosti za igru, zabavu, putovanje, poboljšanje socijalizacije, razvijanje osobnosti, učenje, razvijanje vještina i navika, usvajanje novih vještina, samoaktualizaciju, razvijanje tolerancije, otkrivanje sebe, novih hobija i životnog stila.

Zajednica mora omogućiti uvjete za kvalitetno provođenje slobodnog vremena mladih. Mladi danas imaju veliki izbor izvannastavnih aktivnosti, pogotovo u većim sredinama, u skladu sa svojim interesima i mogućnostima. Nažalost, veliki broj mladih ne iskorištava svoje slobodno vrijeme na društveno pozitivan način. „Tome doprinose i reality emisije, pasivno promatranje, potrošački konzumerizam, neumjereno sjedenje i bdijenje za računalom pri čemu se ostvaruje virtualna komunikacija, ponekad nudi "loša" zabava, stvara ovisnost na raznim dostupnim mjestima i sl.“ (Mlinarević i Brust Nemet, 2012:40)

Jedan od načina sprječavanja te pojave kod mladih i pružanja mogućnosti provođenja kvalitetnog slobodnog vremena je omogućavanje kvalitetne izvannastavne i izvanškolske aktivnosti već od mlađe školske dobi. (Mlinarević i Brust Nemet, 2012)

Uz kvalitetu, vrlo je važno objasniti učenicima korist određene izvannastavne aktivnosti. Prema Glasseru (2005) učenici se ne žale na težak, nego na dosadan rad. Smatraju dosadnim ono što ne mogu povezati sa životom. Njima je, kao i odraslima, dosadno pamtili činjenice koje neće biti korisne osim za test u školi. Navode kako se u školi trude jer žele dobre ocjene kako ne bi razočarali roditelje, a rijetko jer smatraju da ono što rade ima neku vrijednost za njih. U izvannastavnim aktivnostima cijene zabavu, slobodu, moć i pripadnost što daje vrijednost onome što rade. Ne vide li učenici vrijednost u onome što rade, neće se truditi. Također, mladi se jako rijetko osjećaju važnima u školi, čak i izvrsni učenici. Prednost je izvannastavnih aktivnosti što učenicima predstavlja vrijeme kada se osjećaju važnima. Učenici se osjećaju ugodnije, više se trude, međusobno si više pomažu i bolje se zabavljaju jer rade kao grupa, što još uvijek nije dovoljno zastupljeno u našim, pretežno tradicionalnim, školama. (Glasser, 2005)

Odgojno-obrazovni sustav se zalaže za kvalitetan pristup svakom učeniku. Kako bi se to ostvarilo u potpunosti, sustav treba osigurati i mnoštvo izvannastavnih aktivnosti. Izvannastavne aktivnosti su te koje obogaćuju život učenika te doprinose kulturi škole. Izvannastavnim aktivnostima škola postaje otvorena prema zajednici. Učenici mogu pokazati svoja znanja, vještine i sposobnosti te na taj način razvijati svoj budući profesionalni poziv, ali imaju mogućnost i pokazati se u zajednici. (Mlinarević i Brust Nemet, 2012)

Koliko god se odgojno-obrazovni sustav Republike Hrvatske mijenjao, značajnije se promjene u provedbi slobodnog vremena mladih, nažalost, nisu dogodile. „Veliki dio djece nema podršku obitelji i škole, dovoljno znanja i mogućnosti za samostalno kvalitetno i strukturirano organiziranje slobodnoga vremena zbog čega u toj domeni nailaze na mnoge opasnosti.“ (Mlinarević i Brust Nemet, 2012:59)

10.2. Važnost izvanučioničke nastave i boravka u prirodi

De Zaan (2005) navodi kako život i rad ljudi treba uskladiti s prirodom kako bi se postigao održivi razvoj. Skladan život s prirodom zahtijeva i novi pristup odgoju i obrazovanju kako bi čovjek mogao donositi pravilne odluke.

Prema De Zanu (2005), važnost odnosa prirode i čovjeka su prepoznali: Aristotel, Plinije Stariji, Magnus, Toma Akvinski, Kopernik, Galilei, Rabelais, Bacon, Locke, Descartes, Hooke, Buffon...

Komensky je zahtijevao „da djeca u školi upoznaju i stvari, a ne samo riječi. Po njegovu mišljenju nastava treba biti u suglasju s prirodom, s metodama koje pokazuje sama priroda. Prirodu učenici trebaju zorno upoznati, promatrajući stvari i pojave, a ne spoznavati iz knjiga, ili na temelju pripovijedanja, tj. tuđeg motrenja.“ (De Zan, 2005:20)

Rousseau je također zagovarao boravak učenika u prirodi. „Zahtijevao je da učenici upoznaju prirodu promatranjem i kretanjem u njoj, te vlastitim radom u vrtu i šumi.“ (De Zan, 2005:21)

Dewey je predlagao projektnu nastavu umjesto tradicionalnog predmetnog sustava.

Freinet se zalagao za učenje u prirodi i s prirodnim izvorima znanja. On je razvio izviđanje kao organizacijski oblik rada. "Učenici izviđanjem posjećuju tvornice, gradilišta, muzeje, šume, rijeke i dr. te upoznaju različita zanimanja ljudi i krajeve, a time proširuju iskustva i spoznaje." (Matijević, 2002:20)

Rochow je smatrao izuzetno važnim da učenik promatra, sluša i razmišlja o svemu što ga okružuje. Takav je oblik nastave nazvao stvarnom nastavom.

Pestalozzijev je rad usmjeren na "odgoj glave (intelektualni odgoj), odgoj srca (moralni odgoj) i odgoj ruke (tjelesni i radni odgoj)." (Matijević, 2002:13) Zalagao se za potpuni sklad u odgoju. Uveo je zornu nastavu. „Za početak spoznaje postavio je promatranje, motrenje stvari u okolišu.“ (De Zan, 2005:21)

Matijević (2002) navodi kako su ljudi prva znanja usvajali svakodnevnim radom u prirodnom okruženju. Kada se uči u prirodnom okruženju, stvara se i prirodniji odnos čovjeka i prirode. „Supek piše: Čovjek treba da živi u prirodi, među biljakama i životinjama, a ne da biljke i životinje žive među ljudima.“ (Bognar, Matijević, 2002:302)

Izvanučioničkim boravkom, učenici više razvijaju svoje socijalne vještine. Puno su opušteniji i slobodniji, nego u razredu. „Škola treba biti okrenuta djetetu kao članu zajednice, a ne državi. Škola treba omogućiti zadovoljavanje osnovnih djetetovih potreba u određenoj fazi razvoja.,, (Matijević, 2002:26)

Skoko (2002) tvrdi kako se u školskom okruženju – vrtu, igralištu, prometnom vježbalištu, lakše usvajaju brojne odgojno-obrazovne zadaće poput: usvajanja i unaprjeđivanja znanja i sposobnosti snalaženja u prostoru i vremenu, razvijanja ekološke svijesti, motoričkih

sposobnosti i znanja, pozitivnog odnosa prema radu, usvajanja znanja o zaštiti na radu i higijeni rada, opažanja izvora znanja iz neposredne stvarnosti te interesa za istraživanjem.

Husanović-Pejnović (2011) navodi kako je izvanučionička nastava poseban oblik nastave koji se odvija izvan učionice u cilju što boljeg ostvarivanja nastavnih sadržaja za koje je potrebno neposredno promatranje. „Izvanučionička nastava jest šetnja, izlet, terenska nastava, ekskurzija, škola u prirodi, to je učenje istraživanjem i otkrivanjem.“ (Husanović-Pejnović, 2011:46) Nastava izvan učionice postaje pustolovina i motivacija za daljnje usvajanje i unaprjeđivanje znanja i vještina. Omogućuje im pogled u svijet novih mogućnosti, ideja te iskustava.

10.3. Izvannastavna aktivnost „Mali izviđači“

Rosić (2005) smatra da nije dovoljno govoriti o problemu kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, nego da treba i reagirati. Treba nešto učiniti kako bi se to promijenila i unaprijedila kvaliteta provođenja slobodnog vremena. Vođenja tom tvrdnjom, napravila sam primjer izvedbenog godišnjeg plana za izvannastavnu aktivnost „Mali izviđači“ kao poticaj za vlastiti budući rad, ali i rad ostalih učitelja (Prilog 1.). Dodala sam i opise ideja ostvarivanja sadržaja koji su općenitiji. Ova je izvannastavna aktivnost izvrstan način kojim učenici mogu ispuniti svoje slobodno vrijeme i to pretežno izvanučioničkom nastavom.

Vilić-Kolobarić (2008) se zalaže za osiguravanje interdisciplinarne nastave na način da se povežu sadržaji različitih nastavnih predmeta. Ovakvom bi izvannastavnom aktivnosti bila zastupljena istraživačka nastava, iskustveno učenje te stjecanje i razvijanje znanja, vještina i sposobnosti koje će učenicima biti zaista korisne u svakodnevnom životu.

„Slobodno vrijeme više nije dodatak već sastavni dio života i rada u općem i posebnom shvaćanju.“ (Rosić, 2005:21) Krajnje je vrijeme da se promijene navike djece i mladih, ali i odraslih. Moramo promijeniti stavove, otkloniti predrasude, promijeniti ponašanje prema sebi i bližnjima, ali i prirodi.

Kako bi učenicima najlakše približili i objasnili pojmove, potrebno je krenuti od njihovog vlastitog iskustva. Potrebna je životna ili umjetno stvorena situacija koja će im omogućiti više iskustva potrebnog u svakodnevnom životu, bez opasnosti od neugodnosti i odbacivanja. Ideja izviđaštva u izvannastavnim aktivnostima je jedna od rješenja.

10.4. Učiteljske kompetencije

Učitelj završetkom fakultetskog obrazovanja mora poznavati nastavni sadržaj koji predaje učenicima, psihofizičke značajke učenika te imati pedagoško-psihološka znanja, vještine i sposobnosti. Što učitelj ima bolja znanja, vještine i sposobnosti, to će kvalitetnije i uspješnije voditi razred te odgajati i obrazovati učenike razvijajući i njihova znanja, vještine i sposobnosti. Ali, učiteljeve osobine ne staju tu. Živimo u vremenu kada se sve više cijene učitelji kompetentni voditi istraživačku izvanučioničku nastavu s novim metodama, oblicima i načinima rada uz vrhunsko informatičko znanje. Učitelji bi trebali biti otvoreni prema široj zajednici te surađivati s mnogim stručnim osobama. Uz otvorenost, učitelji bi trebali biti spremni na cjeloživotno usavršavanje i unaprjeđivanje vlastitih znanja i vještina. Sve to mora biti u cilju što boljeg poučavanja i odgajanja učenika koji se znatno razlikuju od učenika nekada. Današnji su učenici odrasli uz tehnologiju i lako dolaze do željenih informacija. Usmjereni su na virtualnu komunikaciju i život na društvenim mrežama. Potrebno je pronaći odgovarajući način i motivaciju da se učenici vrte boravku i kretanju u prirodi. Kako bi to omogućili svojim učenicima, i sami se učitelji moraju vratiti životu u prirodi. Učitelji koji vole djecu i prirodu bi svakako mogli istražiti više o izviđačima. Izviđaštvo u izvannastavnim aktivnostima ne mora podrazumijevati uključivanje svih sadržaja izviđačkog pokreta. Učitelj može izabrati dijelove koje može kvalitetno poučavati, a za ostale sadržaje im mogu pomoći voditelji izviđači i ostali stručnjaci. Upravo tom suradnjom, učitelji i učenici bi se dodatno usavršili. Provođenjem aktivnosti „Mali izviđači“ se povećava učiteljska vještina planiranja i provođenja izvanučioničke nastave, razvijanje suradničkih odnosa te se poboljšava rad u skupinama s različitim djecom.

10.5. Otvorenost škole

Izviđaštvom kao izvannastavnoj aktivnosti, škola bi postala otvorena za život cijele zajednice, što joj je i svrha. „A to, među ostalim, znači i “brisanje” strogih granica između škole i njezina okružja.“ (Ličina i Prskalo, 2007:79)

Nažalost, u Hrvatskoj su roditelji još uvijek vrlo malo uključeni u život škole. Suradnja se roditelja i škole svodi na roditeljske i informacijske sastanke. Uključivanjem roditelja u život škole, roditelji razvijaju vlastite roditeljske vještine, pomažu unaprjeđenju razvoja vlastitog djeteta, ali i same škole. Roditelji mogu sudjelovati u održavanju nastave na razne načine-

predstavljanjem svog zanimanja, hobija, prijevozom učenika do udaljenijeg odredišta po potrebi izvannastavnih aktivnosti... Sudjelovanjem u izvannastavnim aktivnostima i raznim radionicama, roditelji razvijaju i razne druge vještine i sposobnosti: glazbene, komunikacijske, tjelesne... Roditelji bi trebali pratiti i pomagati svojoj djeci u razvoju na svim mogućim razinama. U najuspješnijim obrazovnim sustavima u svijetu, poput finskog, postoje razne vrste udruženja roditelja, koji djeluju u okviru škole. Uz razna vijeća, roditelji sudjeluju i u izvannastavnim aktivnostima te možemo vidjeti roditelje koji sudjeluju npr. u glazbenom sastavu ili zboru s učenicima i učiteljima. (Damjanović, 2010)

Otvorenost škole podrazumijeva i spremnost svih djelatnika škole u sudjelovanju planiranja i ostvarivanja raznih projekata. (Matijević i Radovanović, 2011)

Također, škola bi trebala omogućiti slobodno volontiranje osobama s odgovarajućim znanjem, vještinama i sposobnostima. Volonteri mogu pomoći u tehničkim problemima, organizaciji rada, individualnome pristupu učenicima s problemima socijalne integracije. Na taj bi se način olakšao rad učitelja, ali bi i učenici imali mogućnost ostvariti svoj potpuni potencijal.

Nadalje, stručne su osobe u raznim područjima dobrodošle u školu. One mogu prenijeti svoje znanje i iskustvo, ali i odgovoriti na razna učenička pitanja. Sudjelovanjem stručnih osoba, učenici dobivaju širu i bolju sliku djelovanja lokalne zajednice.

Zajedničkim radom i suradnjom cijele zajednice, učenicima se omogućuje kvalitetnije obrazovanje, što je želja svakog pojedinca.

11. METODOLOGIJA

Tijekom vlastitog školovanja sam primijetila da ljudi u našoj županiji ne znaju mnogo o izviđačima. Istraživanjem sam saznala da u Brodsko-posavskoj županiji djeluje samo jedan izviđački odred - „Mihaljevica“ u Slavonskom Šamcu. Također, kroz razgovor s učiteljima, sam saznala da izviđaštvo nije zastupljeno u izvannastavnim aktivnostima. Česte su aktivnosti usmjerene na prirodu, kao što su ekolozi i prirodoslovci, ali su sami izviđači zaista rijedak slučaj. Odlučila sam provesti istraživački dio svog diplomskog rada pokušavajući saznati razloge slabe uključenosti izviđaštva u život učenika i škole.

11.1. Ciljevi istraživanja

Cilj je istraživanja s učenicima bio ispitati učestalost pohađanja izvannastavnih aktivnosti, područja izvannastavnih aktivnosti te interes za boravkom i aktivnostima u prirodi u učenika mlade školske dobi, točnije učenika trećih i četvrtih razreda.

Cilj je istraživanja s učiteljima razredne nastave bio ispitati učestalost provođenja izvannastavne aktivnosti izvan učionice, motivaciju za provođenje takve nastave te interes za izviđaštvo.

11.2. Uzorak istraživanja

Istraživanje je provedeno s učenicima trećih i četvrtih razreda u osnovnim školama na području Županije brodsko-posavske: OŠ „Antun Mihanović“ u Slavonskom Brodu, OŠ „Ivan Mažuranić“ u Sibinju te u područnim školama „Vjekoslav Klaić“ u Trnjanima i Zadubravlju. U istraživanju je sudjelovalo 63 učenika iz ukupno 4 razreda u dobi od 9 do 11 godina.

Drugi sam dio istraživanja provela s učiteljima razredne nastave diljem Republike Hrvatske. U istraživanju je sudjelovalo 223 učitelja različite dobi.

11.3. Postupak prikupljanja podataka

Metoda rada koja je korištena u istraživanju s učiteljima razredne nastave je internetska, anonimna anketa koja je sadržavala 9 pitanja (Prilog 2). Pitanja su bila povezana s održavanjem izvannastavnih aktivnosti, izvanučioničke nastave te s izviđaštvom. Prikupljanjem tih podataka sam željela ispitati stajališta učitelja te saznati razloge slabe uključenosti izviđaštva u život škole.

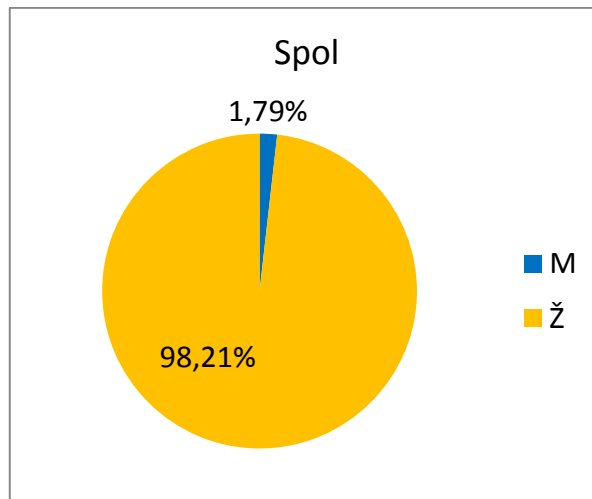
Metoda rada koja je korištena u istraživanju s učenicima je pismena, anonimna anketa koja je sadržavala 5 pitanja (Prilog 3). Pitanja su tematski bila povezana s izviđaštvom i izvannastavnim aktivnostima. Učenici su trebali navesti izvannastavnu aktivnost ako je pohađaju, opisati vlastitim riječima tko su izviđači, izraziti sviđa li im se održavanje izvanučioničke nastave te interes za sudjelovanje u izvannastavnoj aktivnosti koja je povezana

s boravkom u prirodi. Anketom sam htjela istražiti učestalost pohađanja izvannastavnih aktivnosti te interes učenika za aktivnostima usmjerenima na prirodu.

12. REZULTATI I RASPRAVA

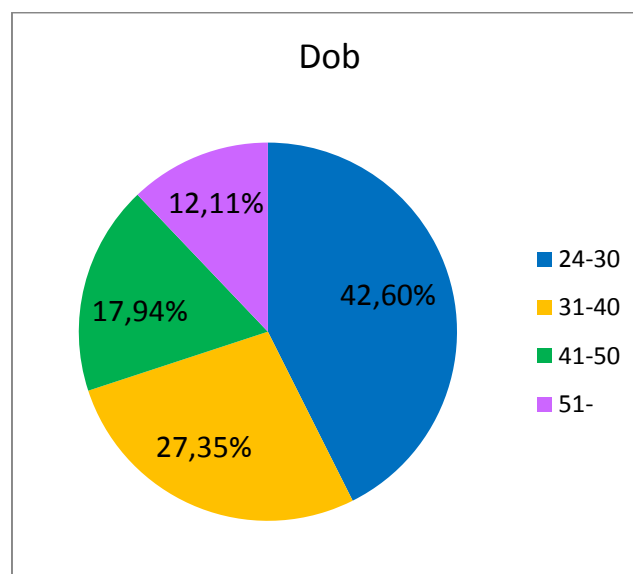
12.1. Istraživanje s učiteljima

U istraživanju je sudjelovalo 223 učitelja razredne nastave. Kao što je vidljivo iz slike 4., 98,21 %, odnosno 219 ispitanika je ženskog spola, a 1,79%, odnosno 4 ispitanika muškog spola.

Slika 4. Odgovori ispitanika na 1. pitanje

Iz slike 5. možemo primijetiti da je najviše ispitanika, 42,60%, odnosno 95 ispitanika u dobi 24 - 30 godina. Ispitanika u dobi 31 – 40 godina je bilo 27,35% ispitanika, odnosno 61 učitelj, u dobi 41 - 50 godina je bilo 17,94%, odnosno 40 ispitanika. Najmanje je bilo ispitanika u dobi od 51 i više godina, 12,11%, odnosno 27 ispitanika.

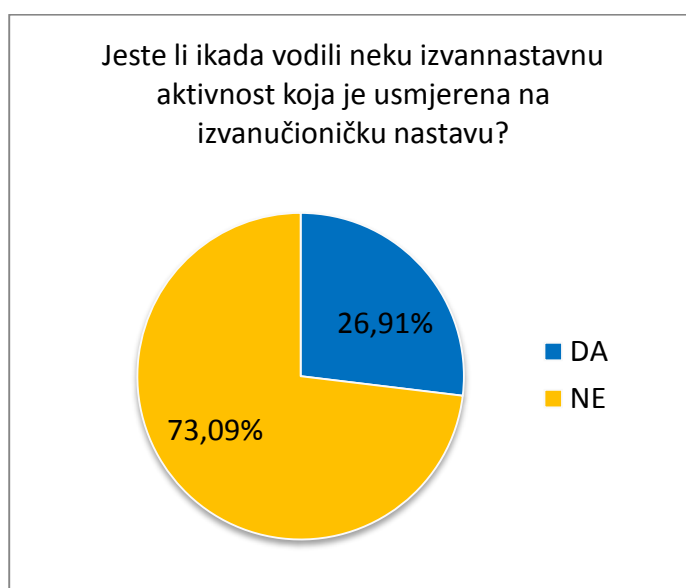
Slika 5. Odgovori ispitanika na 2. pitanje

Iz slike 6. vidljivo je da je 84,30%, odnosno 188 ispitanika vodilo izvannastavnu aktivnost tijekom radnog iskustva, a 15,70%, odnosno 35 ispitanika nije vodilo izvannastavne aktivnosti. Ispitanici koji nisu vodili izvannastavne aktivnosti su najviše u dobi 24-30 godina, 85,71%.

Slika 6. Odgovori ispitanika na 3. pitanje

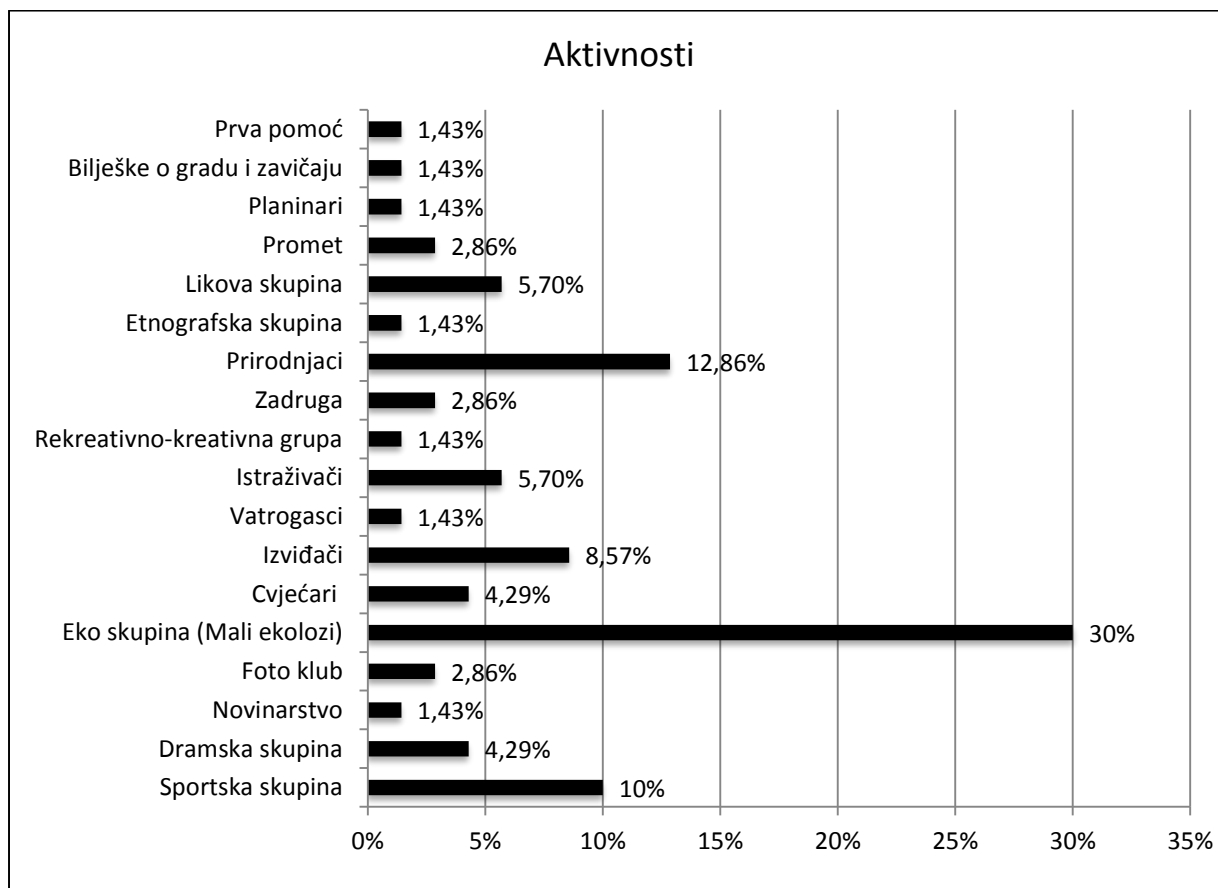
Na pitanje jesu li ikada vodili izvannastavnu aktivnost koja je usmjerena na izvanučioničku nastavu je potvrdno odgovorilo samo 26,91% odnosno 60 ispitanika, dok 73,09%, odnosno 163 ispitanika nije vodilo takvu vrstu izvannastavne aktivnosti, što je vidljivo iz slike 7.

Slika 7. Odgovori ispitanika na 4. pitanje

U 5. su pitanju ispitanici trebali navesti naziv izvannastavne aktivnosti usmjerene na izvanučioničku nastavu koju su vodili. Šezdeset ispitanika, koliko ih je vodilo izvannastavne aktivnosti usmjerene za izvanučioničku nastavu, je navelo 70 izvannastavnih aktivnosti jer su neki učitelji vodili više od jedne takve aktivnosti tijekom svog rada.

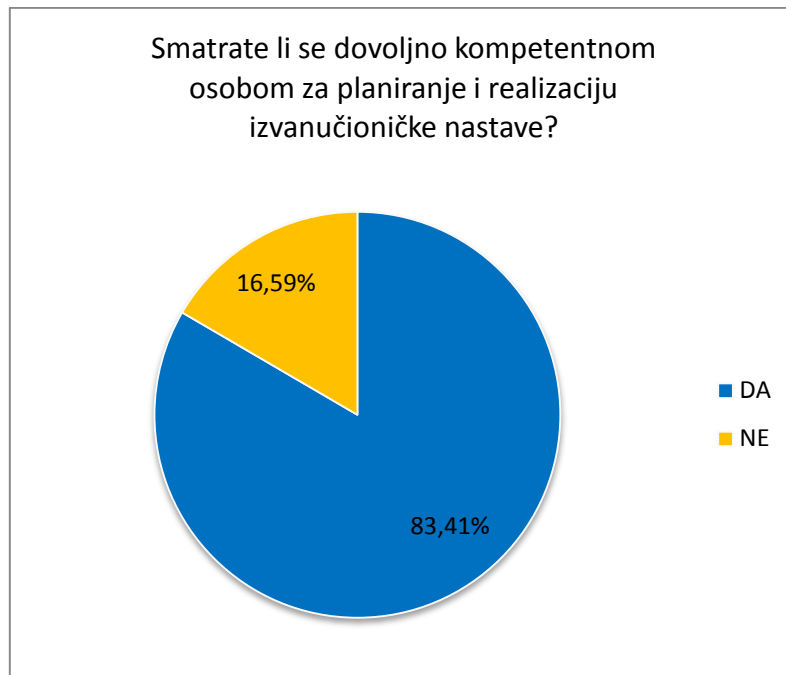
Iz slike 8. je vidljivo da je Eko skupina (Mali ekolozi) najzastupljenija izvannastavna aktivnost usmjerena na izvanučioničku nastavu među ispitanicima. Ukupno je 30% ispitanika vodilo ovu izvannastavnu aktivnost. Prvu je pomoć vodilo 1,43% kao i sljedeće aktivnosti: Bilješke o gradu i zavičaju, Planinari, Etnografsku skupinu, Rekreativno-kreativnu grupu, Vatrogasce i Novinarstvo. Likovnu skupinu, kao i Istraživače, je navelo 5,70%. Prirodnjake je navelo 12,86%. Izviđače je vodilo 8,57%. Cvjećare i Dramsku skupinu je navelo 4,29%. Sportsku skupinu je vodilo 10%. Foto klub, zadrugu i promet je navelo 2,86%.

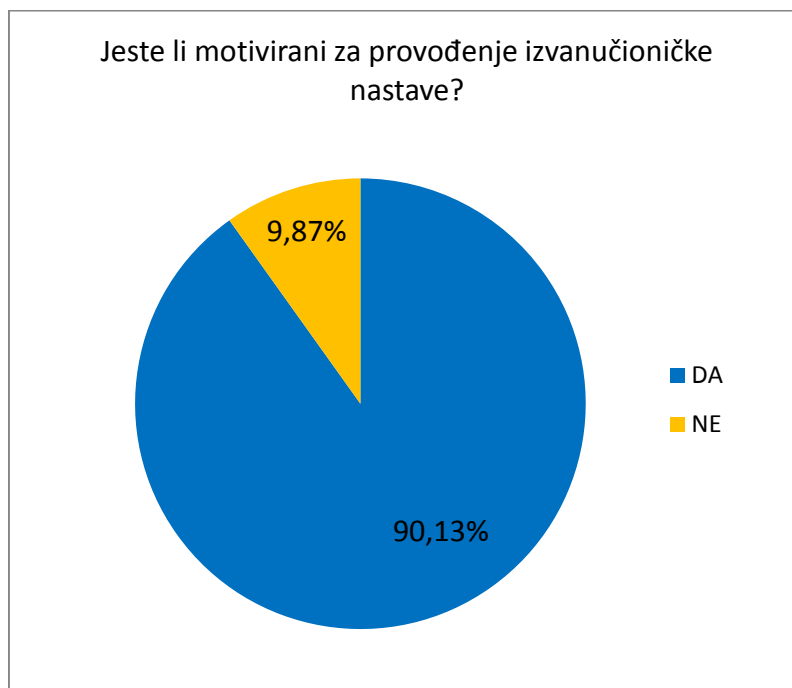
Slika 8. Odgovori ispitanika na 5. pitanje

Iz slike 9. je vidljivo da se 83,41%, odnosno 186 ispitanika smatra dovoljno kompetentnom osobom za planiranje i realizaciju izvanučioničke nastave, dok 16,59%, odnosno 37 ispitanika se ne smatra.

Iz slike 10. je vidljivo da je čak 90,13% ispitanika motivirano, dok samo 9,87%, odnosno 22 ispitanika nije.

Slika 9. Odgovori ispitanika na 6. pitanje

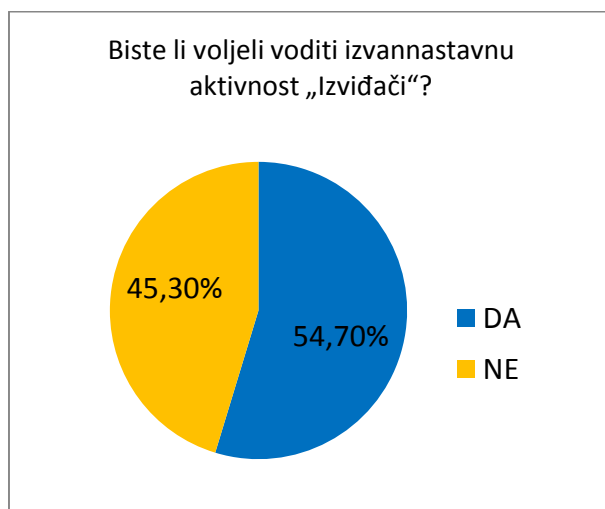

Slika 10. Odgovori ispitanika na 7. pitanje

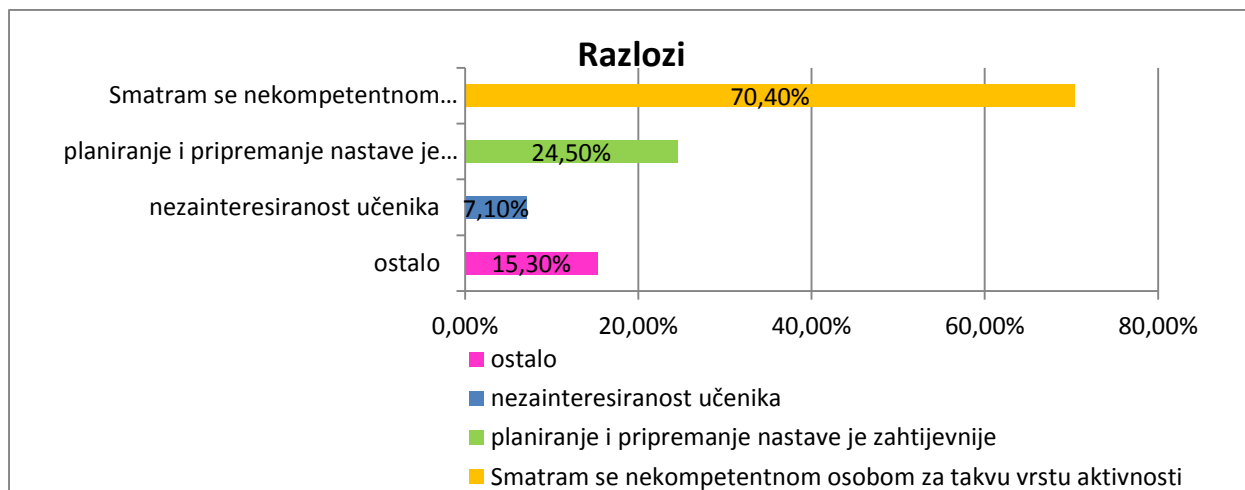
Više od pola ispitanika, 54,70 % bi voljelo voditi izvannastavnu aktivnost „Izviđači“, dok 45,30 % ne bi (Slika 11.). Ispitanici su mogli navesti više razloga zašto ne bi vodili „Izviđače“. Najviše je ispitanika navelo vlastitu nekompetenciju za takvu vrstu aktivnosti kao glavni razlog, njih 70,40 % (Slika 12.). Drugi je razlog zašto ne bi voljeli voditi Izviđače zahtjevnije planiranje i pripremanje nastave, 24,50%. Nezainteresiranost učenika za takvu vrstu

aktivnosti navodi 7,10 % ispitanika. Neki od ostalih razloga koje su ispitanici (15,30 %) naveli su:

„Takva nastava podrazumijeva i veći angažman roditelja, na što mnogi nisu spremni i financijska sredstva., Učenici su neodgojeni., Premalo imam vremena., Imam troje male djece koji zahtijevaju moj angažman, veći od onog kojeg im mogu pružiti., Nema dovoljno motivacije., Nisam nikada bila zainteresirana za izviđače., Teža je realizacija s obzirom na način života današnjih obitelji., Za svaki izlazak učenika iz škole prevelika papirologija., Previše ima "vojničku" komponentu., Zbog obiteljske situacije“...

Slika 11. Odgovori ispitanika na 8. pitanje

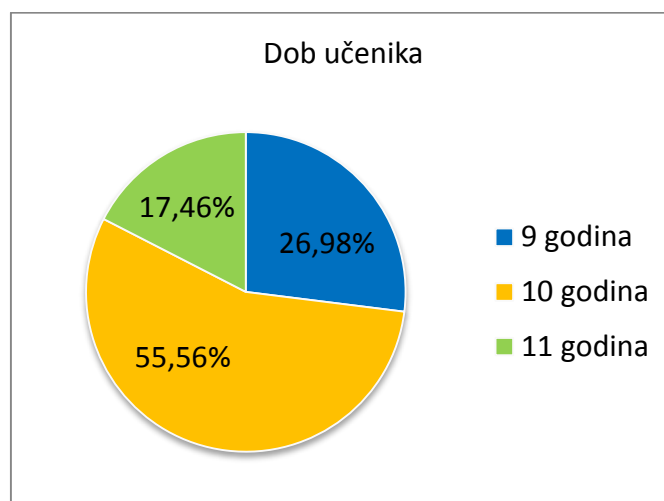

Slika 12. Odgovori ispitanika na 9. pitanje

12.2. Istraživanje s učenicima

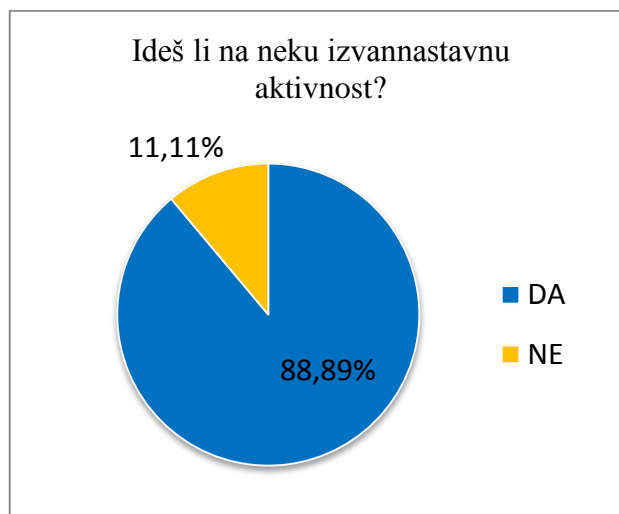
U istraživanju je sudjelovalo 63 učenika iz trećih i četvrtih razreda osnovne škole.

Najviše je bilo učenika s 10 godina, 55,56 %, odnosno 35 učenika. Najmanje je bilo učenika s 11 godina, 17,46 %, odnosno 11 učenika. Učenika s 9 godina je bilo 26,98%, odnosno 17 učenika.

Slika 13. Dob ispitanika

Kao što se vidi iz slike 14., 88,89 % ispitanika, odnosno 56 učenika, pohađa izvannastavnu aktivnost, dok 11,11 %, odnosno 7 učenika ne pohađa izvannastavnu aktivnost.

Slika 14. Odgovori ispitanika na 1. pitanje

Najviše ispitanika pohađa likovnu skupinu, 42,86%, a najmanje pohađa dramsku skupinu, 3,57% ispitanika. Domaćinstvo pohađa 14,29% ispitanika, Kreativne ekologe 32,14%, a Male matematičare 7,14% ispitanika (Slika 15.).

Slika 15. Odgovori ispitanika na 2. pitanje

Iz slike 16. je vidljivo kako većina ispitanika zna tko su izviđači te s čime se bave. Ispitanici su na 3. pitanje dali 42,86% točnih, 12,17% netočnih i 44,44% djelomično točnih odgovora.

Točan se odgovor sastojao od opisa koji su usko povezani s izviđaštvom, s konkretnim opisima. Neki od točnih odgovora ispitanika su:

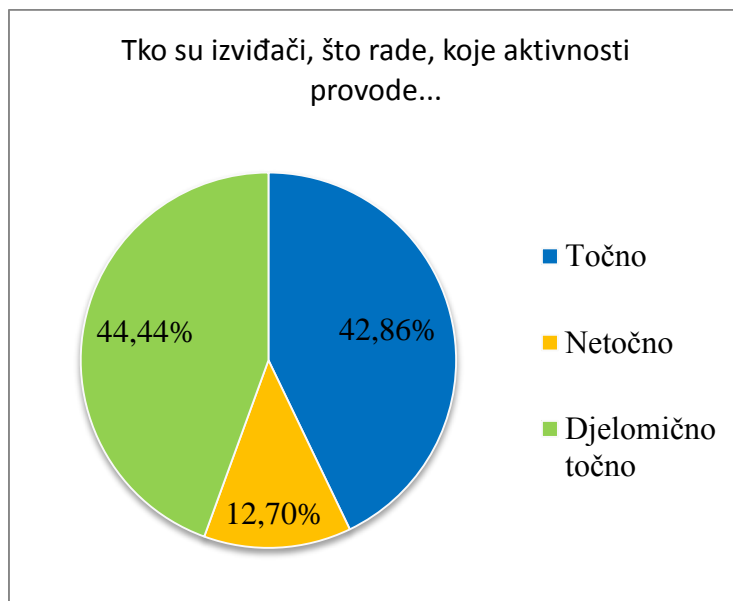
„Izviđači uče preživjeti u prirodi, kako postaviti šator i kampiraju. Skupljaju značke., Ja mislim da su izviđači ljudi koji se uče preživjeti u prirodi. Uče postavljati šator, paliti vatru (bez upaljača i šibica)... Uče puno stvari., Mislim da oni često kampiraju i istražuju što sve ima u šumi i prirodi. Oni su kao neka vrsta detektiva., Mislim da su to mali pustolovi, koji se snalaze u divljini, rade vatru od kamenja, kućice od drveta itd., Izviđači su oni koji borave u prirodi i borave u njoj i uče o snalaženju u njoj., Izviđači su djeca ili odrasli koji kampiraju u šumi, prodaju kolače i rade svašta nešta, naprimjer: pale vatru, love ribu i tako dalje.,,

Djelomično je točan odgovor uključivao opise koji pripadaju izviđačkoj aktivnosti, ali nisu konkretno vezani samo uz izviđače te bi se mogli primijeniti i na druge aktivnosti i pokrete.

Neki od djelomično točnih odgovora ispitanika su:

„Izviđači su ljudi koji istražuju stvari., Oni idu na izlete., Idu planinariti i kampirati., Budu u šatoru., Izviđači nešto istražuju., Izviđači su ljudi koji dobivaju značku.“

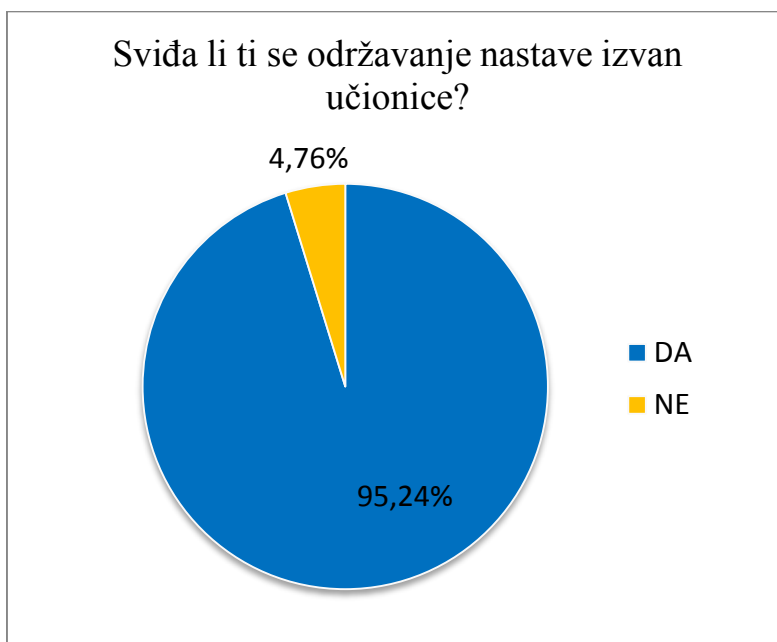
Netočan je odgovor uključivao neodgovoreno pitanje te navode učenika kako ne znaju odgovor na pitanje.

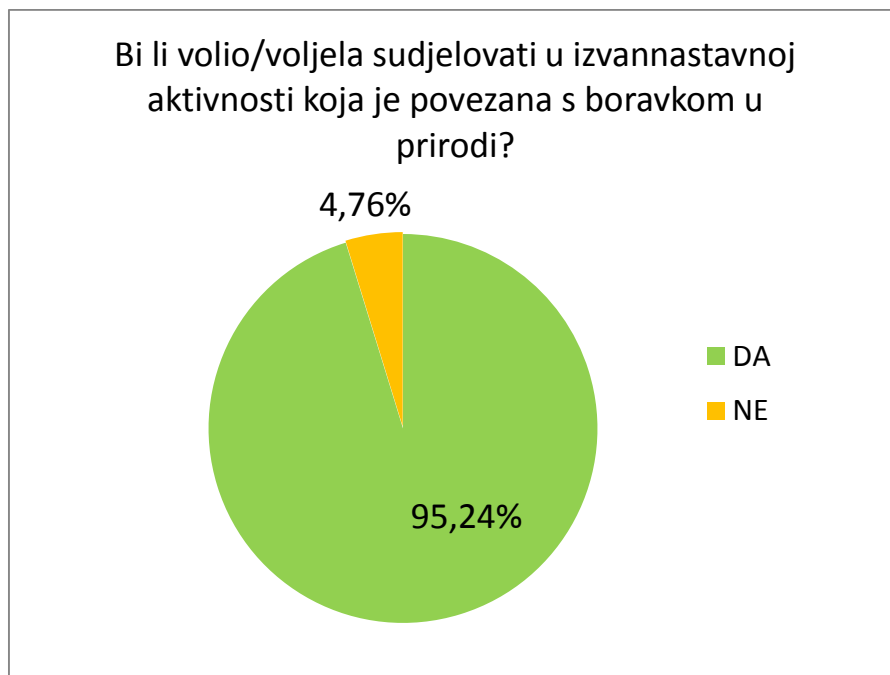
Slika 16. Odgovori ispitanika na 3. pitanje

Čak 95,24% ispitanika je navelo da im se sviđa održavanje nastave izvan učionice, dok samo 4,76% ispitanika je navelo da im se ne sviđa (Slika 17.).

Na slici 18. je vidljivo kako je isti postotak ispitanika izjavio i da bi voljeli sudjelovati u izvannastavnoj aktivnosti koja je povezana s boravkom u prirodi. 95,24% ispitanika bi voljelo sudjelovati, dok samo 4,76% ne bi.

Slika 17. Odgovori ispitanika na 4. pitanje

Slika 18. Odgovori ispitanika na 5. pitanje

13. ZAKLJUČAK

Način provođenja slobodnog vremena postaje sve važniji. Izviđaštvo je izvrsno rješenje zbog ujedinjavanja tjelesne aktivnosti, boravka u prirodi, praktičnog rada, ekološke osviještenosti, sprječavanja socijalno neprihvatljivog ponašanja, volonterskog rada, suradničkog učenja, razvoja tolerancije, znanja, snalažljivosti, mašte, kreativnosti, empatije, brige za sebe, druge i prirodu, komunikacijskih i socijalnih vještina te suradničkog učenja.

Budući da u Brodsko-posavskoj županiji ne postoji mnogo izviđačkih odreda te se učenici nemaju priliku uključiti, odgojno-obrazovni sustav bi im trebao omogućiti ovakav oblik izvannastavne aktivnosti. Na taj bi način učenici učili o životu izvan učionice. Ne samo da bi usvajali znanja i vještine potrebne u svakodnevnom životu, već bi ta znanja i vještine i primjenjivali. Ovakvom bi izvannastavnom aktivnosti bila zastupljena istraživačka nastava, iskustveno učenje te stjecanje i razvijanje znanja, vještina i sposobnosti koje će učenicima biti zaista korisne u svakodnevnom životu.

Nažalost, izviđači su u izvannastavnim aktivnostima slabo zastupljeni. Odlučila sam provesti istraživački dio svoga diplomskog rada pokušavajući saznati razloge slabe uključenosti izviđaštva u život učenika i škole.

Istraživački je dio rada obuhvatio 63 učenika trećih i četvrtih razreda osnovne škole koji su pristupili rješavanju pismene ankete te 223 učitelja razredne nastave koji su rješavali internetsku anonimnu anketu. Cilj je istraživanja s učenicima bio ispitati učestalost pohađanja izvannastavnih aktivnosti, područja izvannastavnih aktivnosti te interes za boravkom i aktivnostima u prirodi u učenika mlade školske dobi, točnije učenika trećih i četvrtih razreda. Cilj je istraživanja s učiteljima razredne nastave bio ispitati učestalost provođenja izvannastavne aktivnosti izvan učionice, motivaciju za provođenje takve nastave te interes za izviđaštvo.

Prema dobivenim i obrađenim podacima, učitelji u velikom broju vode izvannastavne aktivnosti, 84,30%. Ispitanici koji nisu vodili izvannastavne aktivnosti su najviše u dobi 24-30 godina, 85,71%. Nadalje, učitelji jako malo vode izvannastavnu aktivnost koja je usmjerena na izvanučioničku nastavu, samo 26,91%. Unatoč tome, 83,41% ispitanika se smatra dovoljno kompetentnom osobom za planiranje i realizaciju izvanučioničke nastave te je 90,13% ispitanika motivirano za vođenje izvanučioničke nastave. Više od pola ispitanika, 54,70 % bi voljelo voditi izvannastavnu aktivnost „Izviđači“. Ipak, izviđaštvo nije toliko zastupljeno u školama. Ispitanici koji su naveli da ne bi vodili „Izviđače“ su naveli vlastitu nekompetenciju za takvu

vrstu aktivnosti kao glavni razlog, njih 70,40 %. Ali, učitelji se ne moraju strogo držati cijeloga programskog sadržaja izviđaštva jer se izvannastavne aktivnosti održavaju samo 35 sati tijekom školske godine. Broj je sati koji djeca i mladi provedu u izviđačkom odredu puno veći te je s time i sadržaj veći.

Drugi je razlog zašto ne bi voljeli voditi Izviđače zahtjevnije planiranje i pripremanje nastave, 24,50%. Ovdje dolazi do izražaja ljubav prema djeci i prirodi te spremnost na unaprjeđenje provođenja nastave. Izborom zahtjevnije i posebnije aktivnosti, učitelji, ali i škola često više dolaze do izražaja od učitelja koji provode standardne aktivnosti.

Među ostalim razlozima, ispitanici su naveli i zahtijevanje veće uključenosti roditelja koji nisu na to spremni te ispunjavanje prevelike dokumentacije za takav oblik nastave. Iz tih razloga bi škola trebala biti otvorenija. Kada bi se učiteljima smanjila potrebna dokumentacija za svakog učenika koju škola i roditelji zahtijevaju, imali bi više vremena posvetiti se kvalitetnijem radu s učenicima. Zajedničkim radom i suradnjom učenika, roditelja, škole te cijele zajednice, učenicima se omogućuje kvalitetnije obrazovanje, što je želja svakog pojedinca.

Nezainteresiranost učenika za takvu vrstu aktivnosti navodi 7,10 % ispitanika.

Od izvannastavnih aktivnosti koje su usmjerene na izvanučioničku nastavu, učitelji su najviše vodili ekološke skupine, 30%. Ostale aktivnosti su Planinari, Prva pomoć, Bilješke o gradu i zavičaju, Etnografska skupina, Rekreativno-kreativna grupa, Vatrogasci i Novinarstvo, Likovna skupina, Prirodnjaci, Cvjećari, Dramska skupina, Sportska skupina, Foto klub, Zadruga i Promet. Većina aktivnosti je dio izviđaštva te bi se mogle provoditi kao dio jedne izvannastavne aktivnosti, ako se sadržaj pravilno isplanira i ostvari.

Prema dobivenim i obrađenim podacima, učenici u velikom broju pohađaju izvannastavne aktivnosti, 88,89 %. Najzastupljenije su Likovna skupina te Kreativni ekolozi, što možemo reći da su standardne izvannastavne aktivnosti, uz dramsku i sportsku skupinu.

Većina ispitanika zna tko su izviđači te s čime se bave. Dali su 42,86% točnih, 12,70% netočnih i 44,44% djelomično točnih odgovora. Iz njihovih odgovora, možemo zaključiti da su za njihovo poznavanje najzaslužniji animirani filmovi s tematikom izviđaštva koji su dosta popularni.

Nadalje, ispitanici su naveli da im se sviđa održavanje nastave izvan učionice, čak 95,24% ispitanika. U istom su postotku naveli i da bi voljeli sudjelovati u izvannastavnoj aktivnosti usmjerenoj na izvanučioničku nastavu. Ove podatke možemo povezati s podacima

iz ankete učitelja. Učitelji, 7,10% su se izjasnili kako je nezainteresiranost učenika za takvu vrstu aktivnosti razlog neprovođenja izviđaštva u školama. Učenici su znatiželjni, žele učiti i biti aktivni. Sadržaji izviđaštva su izvrstan način zadovoljavanja tih potreba.

Iz ovog istraživanja možemo zaključiti, kada bi škola postala dostupnija zajednici, ne bi bilo većih prepreka za provođenje oblika izviđaštva u izvannastavnim aktivnostima.

„Slobodno vrijeme pruža neograničene mogućnosti. Iskoristimo ga na najbolji mogući način.“ (Rosić 2005:225)

LITERATURA

1. Bognar, L. i Matijević, M. (2002). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Damjanović, R. (2010). Finski obrazovni sustav. *Metodički ogledi*, 17, 1-2, 201-224.
3. De Zan, I. (2005). *Metodika nastave Prirode i društva*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Duran, M. (2003). *Dijete i igra*. Zagreb: Naklada Slap.
5. Glasser, W. (2005). *Kvalitetna škola, Škola bez prisile*. Zagreb: Educa.
6. Husanović-Pejnović, D. (2011). *Održivi razvoj i izvanučionička nastava u zavičaju*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Lazar, M. (2007). *Igra i njezin utjecaj na tjelesni razvoj*. Đakovo: Tempo.
8. Ličina, B. I Prskalo, I. (2007). *Izviđači i škola*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Središte u Petrinji.
9. Matijević, M. (2001). *Alternativne škole*. Zagreb: Tipex.
10. Matijević, M. i Radovanović, D. (2011). *Nastava usmjerena na učenika*. Zagreb: Školske novine.
11. Miliša, Z. (1999). *Odgojne vrijednosti rada*. Split: Književni krug.
12. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH (2011). *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH.
13. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH (2006). *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH.
14. Mlinarević, V. i Brust Nemet, M. (2012). *Izvanastavne aktivnosti u školskom kurikulumu*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Učiteljski fakultet u Osijeku.
15. Neljak, B. (2013). *Kineziološka metodika u osnovnom i srednjem školstvu*. Zagreb: Duga print d.o.o
16. Radović, S. (2006). *Odgoj temelj prevencije od ovisnosti*. Rijeka: Žagar.
17. Rosić, V. (2005). *Slobodno vrijeme. Slobodne aktivnosti*. Rijeka: Žagar.
18. Skoko, P. (2002). *Izvanučionička nastava*. Zagreb: Pedagoški servis.
19. Vilić-Kolobarić, K. (2008). *Terenska nastava i suodnosi nastavnih sadržaja*. Đakovo: Tempo d.o.o.
20. Zenzerović Šloser, I. (ur.) (2014). *Znam, razmišljam, sudjelujem: Priručnik za nastavnike: Pomoć u provedbi građanskog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Novi val d.o.o.

21. [http://www.zakon.hr/z/364/\(Europska\)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda](http://www.zakon.hr/z/364/(Europska)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda), (preuzeto 30. svibnja 2016.)
22. (goo.gl/FrVwhs , preuzeto 15. lipnja 2016.)
23. (goo.gl/EpgbSy , preuzeto 16. lipnja 2016.)
24. (goo.gl/Blpyhc , preuzeto 15. lipnja 2016.)
25. (goo.gl/Ont3z6 , preuzeto 15. lipnja 2016.)
26. (goo.gl/pm9E1f , preuzeto 15. lipnja 2016.)
27. (goo.gl/WFNEym , preuzeto 15. lipnja 2016.)

PRILOZI

Prilog 1

Izvedbeni godišnji plan za šk. g. 2016./2017.

Naziv aktivnosti:	Mali izviđači
Nositelji aktivnosti:	Učiteljica i učenici
Razred:	3./4.
Planirani broj učenika:	10 - 15
Planirani broj sati:	35 sati godišnje, 1 sat tjedno
Vremenski okvir:	Tijekom školske godine, četvrtak, 5. sat
Suradnja:	- HGSS, „Komunalac“, OŠ „Milan Amruš“, starački dom, roditelji, Meteo-postaja „Jelas“, vatrogasci, Gradski bazeni, krojačica, Hitna medicinska pomoć.
Ciljevi aktivnosti:	- Promicati aktivnosti koje jačaju svijest o važnosti zdravoga života i boravka u prirodi - Osvještavati potrebu odgovornoga ponašanja i odnosa prema prirodi - Usmjeravati učenika na kreativne aktivnosti, inicijativnost, samostalnost, suradnju, timski rad - Razvijati strpljivosti i upornosti - Poticati učenike na slobodno izražavanje svojih ideja, poruka, originalnog i kreativnog izražavanja u raznim situacijama - Slobodno izražavati sebe, jačati samopouzdanje i pozitivnu sliku o sebi - Razvijati pozitivan odnos prema radu
Osnovna namjena aktivnosti:	- Osnovni je cilj razvijati potencijal svakoga djeteta, podrazumijevajući prvenstveno finomotoričke sposobnosti, a potom i funkcionalne te odgojno-obrazovne. - Različitim aktivnostima, oblicima rada i metodama razvijati svijest o važnosti kretanja i boravka u prirodi, očuvanja prirode. - Povezati stečena znanja i iskustvo s novim znanjima. - Integracija sadržaja.
Način realizacije aktivnosti:	Oblici rada: individualni rad, rad u parovima te timski rad. Metode rada: metoda razgovora, usmenog izlaganja, demonstracije, praktičnog rada. - Učenici će istraživati, proučavati, demonstrirati, analizirati, kreirati predviđene aktivnosti. - Organizirati predavanja i radionice od strane vanjskih suradnika (radnik u meteorološkoj stanici, vatrogasci, član HGSS-a). - Kreativne radionice - Boravak u prirodi, šetnje, sanjkanje i igre u snijegu
Aktivnosti učenika:	- Kreiranje loga, zastave i naziva grupe - Osnove domaćinstva - Izletništvo, orijentacija i kretanje u prirodi - Meteorologija i zaštita od prirodnih nepogoda - Biljni i životinjski svijet

	<ul style="list-style-type: none"> - Ekologija i zaštita prirode - Fizička aktivnost (plivanje, šetnja, izlet - natjecanja) - Igrokaz, pjevanje pjesmica - Obilježavanje Dana kruha, Dana dječjih prava, Dana volontera, Svjetskog dana šuma, Svjetskog dana voda, Dana planeta Zemlje - Pisanje putopisa te proučavanje izviđačkih priča
Troškovnik za aktivnosti:	Ulaznica za plivanje (15 kn), izlet (30 kn prijevoz ili dogovor s roditeljima), platnena vrećica (10 kn).
Način vrednovanja aktivnosti:	Razvoj, dostignuća i interes se opisno prate te vrednuju bez ocjene uz pohvale. Nastup na školskoj priredbi.

Nadnevak	Tema	Sat	Mogući suodnosi
8. rujna	Što je izviđač? Naziv i logo skupine - Boravak u školskom dvorištu. - Upoznavanje s planom i izviđaštvom.	1.	LK- Boja - Kontrast i dominacija boja, oblika, veličina.
15. rujna	Himna skupine - Boravak u školskom dvorištu. - Osmišljavanje teksta i melodije himne.	2.	GK- Sviranje ritma, doba. Elementi glazbene kreativnosti- Improvizacija ritma, Improvizacija melodije, Improvizacija pokretom. HJ- Književnost: Ritam u pjesmi.
22. rujna	Biljni svijet - Boravak u školskom dvorištu. - Održavanje travnjaka, okopavanje cvjetnjaka, ljekovitog vrta, sadnja lukovica. Početak akcije prikupljanja plastičnih boca i čepova. - Suradnja s Komunalcem.	3.	PID – Priroda, Sunce- uvjet života, Voda- uvjet života, Zrak- uvjet života, Tlo- uvjet života, Život biljke, Travnjak, Gospodarstvo i kvaliteta okoliša. HJ- Jezično izražavanje: Opisivanje, Sporazumijevanje.
29. rujna	Karta s blagom - Boravak u školskom dvorištu. - Učenici u parovima pomoću karte izviđaju i tragaju za blagom. Rješavanjem zagonetki, obavljanjem zadataka i čitanjem karte dolaze do novih tragova dok ne pronađu blago.	4.	TZK- Ciklična kretanja različitim tempom do 4 min, Ritmično pretrčavanje prepreka do 30 cm visine, Gađanje lopticom u pokretu cilj s udaljenosti do 5 m. PID- Strane svijeta, Plan mjesta, Zemljovid, Stajalište i obzor.
6. listopada	Dani kruha - Pripremanje pekarskih proizvoda u suradnji sa školskom kuharicom.	5.	PID- Blagdani. MAT- Mjerenje mase.
13. listopada	Izviđačke igre - Boravak u školskom dvorištu. - Aktivnosti: Skakanje u vreći (Prilog 4), Jaje u žlici (Prilog 5), Krokodil (Prilog 6), Povuci – potegni (Prilog 7), 16 točaka kompasa (Prilog 8), Vrtoglavica (Prilog 9), Zapetljaj – otpetljaj (Prilog 10).	6.	TZK- Ciklična kretanja različitim tempom do 4 min, Ritmično pretrčavanje prepreka do 30 cm visine, Gađanje lopticom u pokretu cilj s udaljenosti do 5 m, Vučenja i potiskivanja suvježbača na različite načine uz korištenje pomagala.
20. listopada	Jesen - Boravak u školskom dvorištu ili obližnjem parku. - Proučavanje lišća drveća, krošnje, precrtavanje kore. Uočavanje hrapavosti i glatkoće drveća.	7.	LK- Točka i crta: crte prema značenju. HJ- Jezik – opisivanje. PID- Jesen.

27. listopada	Prijateljstvo i zajedništvo	8.	SRO
3. studeni	Plivanje - Gradski bazeni. - Dogovoriti prijevoz s roditeljima.	9.	TZK - Plivanje. PID - Promet.
10. studeni.	Ponašanje u prirodi - Oblačenje, vremenski uvjeti, uklanjanje pesticida s voća i povrća, pitka voda.	10.	PID – Zdravlje, Značenje vode za život ljudi, Voda- uvjet života.
17. studeni	Dan dječjih prava - Učenje o svojim pravima kroz radionicu uz izradu plakata i poruka djece starijima.	11.	LK - Boja - Kontrast i dominacija boja, oblika, veličina. PID - Čovjek.
24. studeni	Prva pomoć - Dolazak medicinskoga osoblja Hitne pomoći.	12.	PID – Zdravlje.
1. prosinca	Izviđačke priče	13.	HJ - Jezično izražavanje: Pripovijedanje, Stvaranje zajedničke priče prema poticaju.
8. prosinca	Dan volontera - OŠ „Milan Amruš“ / Starački dom – pomažemo, pjevamo, družimo se. - Dogovoriti prijevoz s roditeljima po potrebi.	14.	PID - Promet SRO
15. prosinca	Vežanje čvorova, šivanje gumba, izrada krpene lutke Dolazak krojačice.	15.	SRO
22. prosinca	Snježne radosti - Boravak u školskome dvorištu ili obližnjem parku. - Igre u snijegu.	16.	TZK - Gađanje lopticom u pokretu cilj s udaljenosti do 5 m. PID -
12. siječnja	Promet	17.	PID - Promet
19. siječnja	Bonton ponašanja na i tijekom putovanja	18.	SRO PID - Promet
26. siječnja	Izrada skice od kuće do škole	19.	PID - LK - Volumeni i masa u prostoru- Tlocrt.
2. veljače	Animirani film „Nebesa“	20.	HJ –Medijska kultura: Animirani fim
9. veljače	Odnos čovjeka prema prirodi	21.	PID - Gospodarstvo i kvaliteta okoliša.
16. veljače	Opasnosti u prirodi - Razgovor, pokazivanje opreme, savjeti ako se izgubimo u prirodi. - Dolazak člana HGSS-a.	22.	PID - Zdravlje, Zdravstvene ustanove. SRO
23. veljače	Opasnosti u prirodi Boravak u školskome dvorištu. - Razgovor o ubodima i ugrizima kukaca, krpelja, zmija, opeklinama.	23.	PID – Zdravlje
2. ožujka	Izrada kućica za ptice	24.	LK - Volumeni i masa u prostoru- Kompozicija oblika

9. ožujka	Snalaženje u prostoru - Boravak u školskome dvorištu ili obližnjem parku.	25.	PID- Strane svijeta, Plan mjesta, Zemljovid, Stajalište i obzor.
16. ožujka	Biljni i životinjski svijet - Boravak u školskome dvorištu. - Održavanje travnjaka, okopavanje cvjetnjaka, ljekovitoga vrta. Uočavanje životinja u okolini.	26.	PID- Priroda, Sunce- uvjet života, Voda- uvjet života, Zrak- uvjet života, Tlo- uvjet života, Život biljke, Život životinja, Travnjak,
23. ožujka	Svjetski dan šuma i voda - Radionica u školskome vrtu.	27.	PID- Šuma
30. ožujka	Meteorologija - Posjet meteorološkoj stanici. - Dogovoriti prijevoz s roditeljima.	28.	PID- Promet
6. travnja	Biljni svijet - Šetnja do parka Klasije i franjevačkoga samostana. - Rješavanje nastavnih listića, proučavanja biljaka. Prikupljanje biljaka za herbarij.	29.	PID- Promet
27. travnja	Dan planete Zemlje - Razgovor i izrada plakata, oslikavanje platnene vrećice za kupovinu. - Sadnja stabla u školskom dvorištu. - Dogovor s Komunalcem.	30.	PID LK- Boja - Kontrast i dominacija boja, oblika, veličina, Oblikovanje na plohi- Boja: Kompozicija i nijanse boja, Površina: Teksture, optičko miješanje.
4. svibnja	Izlet - Jezero Petnja/ Ljeskove vode (obližnje jezero ili prikladan prostor za boravak djece uz nadzor). - Igre, natjecanja, primjenjivanje usvojenog sadržaja tijekom godine. - Dogovoriti prijevoz s roditeljima.	31.	PID- Promet TZK- Ciklična kretanja različitim tempom do 4 min, Ritmično pretrčavanje prepreka do 30 cm visine, Gađanje lopticom u pokretu cilj s udaljenosti do 5 m, Vučenja i potiskivanja suvježbača na različite načine uz korištenje pomagala
11. svibnja	Putopis - Pisanje putopisa o izletu te čitanje.	32.	HJ- Jezično izražavanje: Pripovijedanje, Stvaranje zajedničke priče prema poticaju, Izvješćivanje o obavljenome zadatku, Stvaralačko pisanje- oblikovanje kraćeg sastavka
18. svibnja	Požar - Boravak u školskom dvorištu ili obližnjoj livadi. - Dolazak vatrogasaca s vatrogasnim kolima.	33.	PID- Zaštita od požara (2.r., ponavljanje)
25. svibnja	Pomoć starijima - Posjet obližnjeg staračkog doma. Pjevanje, recitiranje, plesanje, druženje sa starijima. - Dogovoriti prijevoz s roditeljima.	34.	SRO
1. lipnja	Izviđačke igre - Aktivnosti: Skakanje u vreći (Prilog 4), Jaje u žlici (Prilog 5), Krokodil (Prilog 6), Povuci – potegni (Prilog 7), 16 točaka kompasa (Prilog 8), Vrtoglavica (Prilog 9), Zapetljaj – otpetljaj (Prilog 10).	35.	TZK- Ciklična kretanja različitim tempom do 4 min, Ritmično pretrčavanje prepreka do 30 cm visine, Gađanje lopticom u pokretu cilj s udaljenosti do 5 m, Vučenja i potiskivanja suvježbača na različite načine uz korištenje pomagala

Prilog 2

Anketa za učitelje

1. Spol:

M Ž

2. Dob:

a) 24-30

b) 31-40

c) 41-50

d) 51-

3. Jeste li ikada vodili izvannastavnu aktivnost?

DA NE

4. Jeste li ikada vodili neku izvannastavnu aktivnost koja je usmjerena na izvanučioničku nastavu?

DA NE

5. Ukoliko ste potvrdno odgovorili na prethodno pitanje, koju aktivnost ste vodili?

6. Smatrate li se dovoljno kompetentnom osobom za planiranje i realizaciju izvanučioničke nastave?

DA NE

7. Jeste li motivirani za provođenje izvanučioničke nastave?

DA NE

8. Biste li voljeli voditi izvannastavnu aktivnost „Izviđači“?

DA NE

9. Ukoliko je vaš odgovor na prethodno pitanje negativan, zašto ne biste vodili? Moguće je više odgovora.

a) smatram se nekompetentnom osobom za takvu vrstu izvannastavne aktivnosti

b) planiranje i pripremanje nastave je zahtjevnije

c) nezainteresiranost učenika za takvu vrstu izvannastavne aktivnosti

d) ostalo:

Prilog 3

ANKETA ZA UČENIKE

IMAM _____ GODINA.

IDEM U _____ RAZRED.

1. Ideš li na neku **izvannastavnu** aktivnost? Zaokruži jednu riječ.

DA NE

2. Ako ideš, napiši na crtu **naziv** te aktivnosti.

3. Svojim riječima napiši što misliš tko su **izviđači**, što rade, koje aktivnosti provode.

4. Sviđa li ti se održavanje nastave **izvan** učionice? Zaokruži jednu riječ.

DA NE

5. Bi li volio / voljela sudjelovati u **izvannastavnoj aktivnosti** koja je povezana s boravkom u prirodi? Zaokruži jednu riječ.

DA NE

Prilog 4 Skakanje u vreći

„Prvi natjecatelj prije starta stoji u vreći i na znak za start prolazi prvu dionicu od 15 metara gdje ga čeka drugi član ekipe. Skida vreću i predaje drugom članu koji stane u vreću i prolazi u vreći drugu dionicu od 15 metara. Vrijeme se mjeri štopericama kao cjelina, a pobjednik je natjecatelj koji ima najbolje vrijeme.“ (goo.gl/EpgbSy , 16. lipnja 2016.)

Prilog 5 Jaje u žlici

Učenici su podijeljeni u dvije grupe te stoje u koloni. Prvi u koloni nosi u ruci jaje u žlici te ga trčeći nosi do zadane linije. Vraća se nazad također trčeći i predaje jaje sljedećem učeniku koji je sada prvi u koloni. Pobjednik je ona grupa koja najbrže prijeđe zadanu dionicu s čitavim jajetom. Druga verzija ove igre je da učenici jaje u žlici drže u ustima umjesto u ruci.

Prilog 6 Krokodil

„Odredi se prostor za igru, tj. gdje je rijeka, a gdje su dva kopna kraj rijeke. Svi igrači osim onoga koji je krokodil stoje na jednoj obali rijeke dok krokodil stoji u rijeci. Krokodil ne gledajući druge igrače izgovara koju boju moraju imati oni koji smiju prijeći rijeku. Oni koji imaju tu boju normalno prelaze na drugu obalu, dok oni koji nemaju moraju pretrčati bez da ih krokodil ulovi. Ako krokodil nekoga ulovi tada on postaje krokodil. Postoje i male varijantice pravila, naime, ako netko tko je već prošao sa crvenom kapom naprimjer baci tu crvenu kapu preko krokodila do osobe koja nema crveno, tada i ona ima crveno pa može prijeći.“ (goo.gl/Blpyhc, 15. lipnja 2016.)

Prilog 7 Povuci-potegni

„Nacrtaj crtu na tlu. Sa svake strane crte postavi dvije ekipe sastavljene od jednakog broja igrača koji stoje jedan iza drugoga. Neka jedan drugoga prime oko struka. Prvi u nizu neka uhvati prvoga u protivničkoj ekipi za podlaktice. Na sučev znak jako vucite a da ne prijedete crtu razgraničenja. Pobjedila je ona ekipa koja je povukla drugu ekipu preko crte. I još jedna mala sitnica. Obavezan je osmijeh na licu. Igrača koji se namršti sudac odmah izbacuje iz igre.“ (goo.gl/Ont3z6 , 15. lipnja 2016.)

Prilog 8 16 točaka kompasa

„Prvo na podu nacrtajte krug - po jedan za svaku ekipu na jednoj strani terena/prostorije. Kreće se kao standardna štafeta. Prvi član ekipe trči do kruga i na neko mjesto upisuje sjever (samo oznaku S). Sljedeći igrač upisuje bilo koju oznaku kompasa (S, SSI, SI, ISI, I...) na pravu poziciju u odnosu na sjever. Bodovi se dodjeljuju za ispravan naziv točke.“ (goo.gl/FrVwhs , 15. lipnja 2016.)

Prilog 9 Vrtoglavica

„Članove se podijeli na ekipe. Na znak prvi član tima trči na suprotnu stranu prostorije i napravi 10 brzih okreta oko štapa držeći ga cijelo vrijeme okomitim (najbolje da je zaboden u zemlju). To se najbolje radi tako da se ruka stavi na vrh štapa, čelo na ruku i onda se vrti gledajući u zemlju. Nakon toga mora otrčati natrag do svog tima. Pobjedio je onaj tim čiji su igrači prošli stazu. Nemojte dopustiti trčanje sa štapovima kako igrači ne bi pali i ozljedili se.“ (goo.gl/pm9E1f , 15. lipnja 2016.)

Prilog 10 Zapetljaj-otpetljaj

„Sve igrače podijelite u grupe s 4-7 članova. Svaka grupa stane u svoj krug i svi ispruže ruke ispred sebe tako da im šake budu izmiješane. Na znak voditelja svi zažmire i uhvate se rukama kao da se rukuju, jedna ruka s jednom rukom. Svi žmire dok voditelj obilazi grupe i popravljajući rukovanja - ne smije biti slobodnih ruku, a ne može niti jednu ruku držati više njih. Na znak voditelja svi otvore oči i, ne puštajući ruke, svaka grupa se pokušava otpetljati u svoj krug. Pri tome nastaje provlačenje, okretanje, zabava i smijeh. Ako su sve grupe iste veličine, voditelj može objavljivati tko se prvi otpetljao itd.“ (goo.gl/WFNEym , 15. lipnja 2016.)